

ΟΝΟΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

**Πολλαπλή Συμμόρφωση-Επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον
γεωργικές πρακτικές**

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Ι:

Συμβουλές που παρέχονται για τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τα πρότυπα για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση (Κεφ. 1, Τίτλος VI, Καν.(ΕΕ) 1306/2013 – Πολλαπλή Συμμόρφωση) και γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (Κεφ. 3, Τίτλος III, Καν. (ΕΕ) 1307/2013 – «Πρασίνισμα»), καθώς και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας

Υπεύθυνος συγκέντρωσης υλικού:

Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε

Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων
Τμήμα Πολλαπλής Συμμόρφωσης
Έτος 2021

Περιεχόμενα

Σκοπός της Διδακτικής Ενότητας	3
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	3
Έννοιες – Κλειδιά	4
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	4
ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 1: Απαιτήσεις – Πρότυπα Πολλαπλής Συμμόρφωσης	5
1.1. Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και καλή γεωργική κατάσταση των εκτάσεων	6
1.2. Δημόσια Υγεία και Υγεία των Ζώων και των Φυτών	12
1.3. Κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης για την καλή μεταχείριση των ζώων	19
1.4. Έλεγχοι	
ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 2: Γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (Πρασίνισμα)	44
2.1 Περιοχές Οικολογικής Εστίασης	44
2.2 Διαφοροποίηση καλλιεργειών	44
2.3 Μόνιμοι βοσκότοποι	45
2.4 Έλεγχοι	47
Σύνοψη	48
Βιβλιογραφία – Χρήσιμες διευθύνσεις στο διαδίκτυο	47

A. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι:

- i) η παρουσίαση των υποχρεώσεων της Πολλαπλής Συμμόρφωσης που διέπουν τους γεωργούς που λαμβάνουν ενισχύσεις από τα Ευρωπαϊκά Γεωργικά Ταμεία Εγγυήσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης, οι οποίες καλύπτουν τους τομείς (α) του Περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής και της καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης, (β) της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων και των φυτών και (γ) της καλής μεταχείρισης των ζώων, και
- ii) η παρουσίαση των απαιτήσεων που πρέπει να τηρούνται ανά κατηγορία εκμετάλλευσης για τη χορήγηση της Πράσινης Ενίσχυσης, όσον αφορά τη διαφοροποίηση των καλλιεργειών, τη διατήρηση περιοχής οικολογικής εστίασης και την προστασία των περιβαλλοντικά ευαίσθητων μόνιμων βοσκότοπων.

B. ΠΡΟΣΔΟΚΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όταν ολοκληρωθεί η παρουσίαση της ενότητας οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- να γνωρίζουν ποιοι γεωργοί υποχρεούνται να εφαρμόσουν την Πολλαπλή Συμμόρφωση και ποιοι ελέγχονται για την εφαρμογή της.
- να γνωρίζουν ποιες απαιτήσεις και ποια πρότυπα είναι εφαρμόσιμα σε μία γεωργική εκμετάλλευση, ανάλογα με τα συστατικά της στοιχεία.
- να γνωρίζουν ποια είναι τα πρότυπα της καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης και πως εφαρμόζονται στη χώρα μας, καθώς και τις απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.
- να γνωρίζουν τις απαιτήσεις που πρέπει να εφαρμόζονται ως προς την ασφάλεια τροφίμων, τα φυτοπροστατευτικά, τις σπογγώδεις

εγκεφαλοπάθειες, τη χρήση ορμονών, καθώς και τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις που διέπουν τη σήμανση και καταγραφή του ζωικού κεφαλαίου.

- να γνωρίζουν τις απαιτήσεις που αφορούν την καλή μεταχείριση των ζώων στο πλαίσιο της Πολλαπλής Συμμόρφωσης.
- να γνωρίζουν ποιοι γεωργοί υπόκεινται σε ποιες υποχρεώσεις για τη λήψη της Πράσινης Ενίσχυσης, ανάλογα με τα στοιχεία της εκμετάλλευσής τους.
- να γνωρίζουν τις περιπτώσεις που οδηγούν σε εξαίρεση των γεωργών από συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τη λήψη της Πράσινης Ενίσχυσης.
- να γνωρίζουν τους κανόνες για την κατηγοριοποίηση των καλλιεργειών ως προς τη διαφοροποίηση.
- διακρίνουν τις διάφορες περιοχές οικολογικής εστίασης.
- γνωρίζουν ποιοι είναι οι περιβαλλοντικά ευαίσθητοι μόνιμοι βοσκότοποι και οι υποχρεώσεις που τους διέπουν.

Γ. ΕΝΝΟΙΕΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

- Πολλαπλή Συμμόρφωση
- Πράσινη Ενίσχυση
- Διαφοροποίηση καλλιεργειών
- Οικολογική εστίαση
- Καλή μεταχείριση των ζώων
- Ορθή πρακτική φυτοπροστασίας
- Κλιματική αλλαγή
- Ασφάλεια τροφίμων
- Πρότυπα

Δ. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στην **υποενότητα 1** προσεγγίζεται γενικά η έννοια των υποχρεώσεων της Πολλαπλής Συμμόρφωσης είτε αναλυτικά με πλήρη περιγραφή τους, όπου αυτό είναι εφικτό, είτε με συνοπτική αναφορά τους και παραπομπή στις αντίστοιχες νομοθετικές διατάξεις, εφ' όσον αυτές είναι ιδιαίτερα εκτεταμένες. Επιπλέον, αποσαφηνίζονται οι διαφορετικές δεσμεύσεις ανά τύπο εκμετάλλευσης των γεωργών που υπόκεινται στην πολλαπλή συμμόρφωση.

Η **υποενότητα 2** περιγράφει τις απαιτήσεις της πράσινης ενίσχυσης και παράλληλα, αναφέρονται οι κατηγορίες των εκμεταλλεύσεων που υπόκεινται στις παραπάνω υποχρεώσεις καθώς και οι περιπτώσεις των εκμεταλλεύσεων που εξαιρούνται. Τέλος, δίδονται οι ορισμοί των βασικών εννοιών που απαιτούνται για την κατανόηση της Πράσινης Ενίσχυσης καθώς και η περιγραφή των περιοχών οικολογικής εστίασης και των διαφορετικών καλλιεργειών.

Ε.ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 1:

Απαιτήσεις – Πρότυπα Πολλαπλής Συμμόρφωσης

Κάθε γεωργός που λαμβάνει άμεσες ενισχύσεις δυνάμει του Καν. (ΕΕ) 1307/2013 και δυνάμει των άρθρων 46 και 47 του Καν. (ΕΕ) 1308/2013 ή του Καν. (ΕΚ) 479/2008 για τον αμπελοοινικό τομέα καθώς και ετήσιες πριμοδοτήσεις δυνάμει του άρθρου 21 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β), των άρθρων 28 έως 31 και των άρθρων 33 και 34 του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 ή του άρ. 36 παρ. α) i-v και β) i, iv και v του Καν. (ΕΚ) 1698/2005, οφείλει να τηρεί τους κανόνες της Πολλαπλής Συμμόρφωσης του άρθρου 93 και του παραρτήματος II του Καν. (ΕΕ) 1306/2013, όπως εξειδικεύονται στην Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 1791/74062/02.07.2015, όπως τροποποιήθηκε από την Υπουργική Απόφαση 1195/45928/26.4.17.

Εφόσον ο γεωργός που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο δεν τηρεί τους κανόνες της πολλαπλής συμμόρφωσης του επιβάλλεται η διοικητική κύρωση που προβλέπεται στο άρθρο 91 του Καν. (ΕΕ) 1306/2013. Ωστόσο, η επιβολή διοικητικής κύρωσης που αναφέρεται στο άρθρο 91 του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 δεν εφαρμόζεται στους δικαιούχους που συμμετέχουν στο καθεστώς για τους μικροκαλλιεργητές που αναφέρεται στον τίτλο V του Καν. (ΕΕ) 1307/2013. Η κύρωση που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται ούτε στη στήριξη που αναφέρεται στο άρθρο 28 παράγραφος 9 του Καν. (ΕΕ) 1305/2013.

1.1. Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και καλή γεωργική κατάσταση των εκτάσεων

1.1.1 Ύδατα

Ο γεωργός υποχρεούται:

1.1.1.1 Για το σύνολο της επικράτειας με βάση τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης, δυνάμει του άρθρου 4 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ ισχύουν τα παρακάτω:

i. Απαγορεύεται η απευθείας απόρριψη αζωτούχων λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων, σε επιφανειακά και υπόγεια νερά. Επιπλέον, τα κτηνοτροφικά απόβλητα απαγορεύεται να διατίθενται στους εδαφικούς αποδέκτες σε ανεπεξέργαστη μορφή (αχώνευτα).

ii. Οι γεωργοί απαγορεύεται να εφαρμόζουν αζωτούχα λιπάσματα ή κτηνοτροφικά απόβλητα κοντά σε επιφανειακά νερά (ποτάμια, υδατορεύματα, λίμνες, διώρυγες, τάφροι και κανάλια άρδευσης ή στράγγισης) ή υπόγεια νερά (πηγές, πηγάδια και γεωτρήσεις), και ειδικότερα:

α. Προκειμένου για αζωτούχα λιπάσματα: σε απόσταση μικρότερη των 2 μέτρων από επιφανειακά νερά, σε περίπτωση επίπεδης έκτασης και σε απόσταση μικρότερη των 6 μέτρων σε αγρούς με κλίση άνω του 8%.

β. Προκειμένου για κτηνοτροφικά απόβλητα: σε απόσταση μικρότερη των 10 μέτρων από επιφανειακά νερά για την περίπτωση των στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων, και 20 μέτρων για την περίπτωση των υγρών κτηνοτροφικών αποβλήτων.

γ. Σε εκτάσεις με κλίση άνω του 8%, όταν τα λιπάσματα ή τα κτηνοτροφικά απόβλητα είναι σε υγρή μορφή, με εξαίρεση την εφαρμογή μέσω του συστήματος της στάγδην άρδευσης ή με τη μέθοδο της έγχυσης.

δ. Σε απόσταση μικρότερη των 50 μέτρων από γεωτρήσεις, πηγές και πηγάδια.

iii. Η εφαρμογή τόσο των αζωτούχων λιπασμάτων όσο και των

επεξεργασμένων υγρών ή στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων απαγορεύεται να γίνεται σε ακατέργαστες εδαφικές εκτάσεις που δεν καλύπτονται από βλάστηση οποιασδήποτε μορφής, φυτοφράκτες ή γειτονικά κτήματα, ενώ απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή σε περιπτώσεις όπου ο κίνδυνος απωλειών λόγω απορροής ή διήθησης είναι μεγάλος.

iv. Οι γεωργοί απαγορεύεται να προβαίνουν σε εφαρμογή αζωτούχων λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων:

α. σε παγωμένες ή καλυμμένες με χιόνια επιφάνειες, καθώς και σε εδάφη κορεσμένα με νερό, που δε στραγγίζουν επαρκώς, ή πλημμυρισμένα.

β. ενώ υπάρχει πρόβλεψη βροχόπτωσης στο αμέσως επόμενο διήμερο.

γ. όταν πνέει ισχυρός άνεμος.

v. Οι γεωργοί απαγορεύεται να εφοδιάζουν το έδαφος των γεωργικών εκτάσεων (καλλιεργούμενων και μη) με συνολική ποσότητα αζώτου από κτηνοτροφικά απόβλητα πάνω από 250 κιλά/εκτάριο σε χρονικό διάστημα 12 μηνών. Τα όρια αυτά περιλαμβάνουν τόσο την εφαρμογή επεξεργασμένων κτηνοτροφικών αποβλήτων όσο και την απόθεση αποβλήτων από τα ίδια τα ζώα που πιθανόν να βόσκουν στις εκτάσεις αυτές.

1.1.1.2 Υποχρεώσεις παραγωγών των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται σε ευπρόσβλητες ζώνες (Πίνακας 1), όπως αυτές έχουν οριστεί με την υπ' αριθ. 38552/265/3.05.2019 ΚΥΑ.

A. Οι παραγωγοί των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται στις ευπρόσβλητες ζώνες απαγορεύεται να εφαρμόζουν λιπάσματα που περιέχουν άζωτο το χρονικό διάστημα όπως ορίζεται στο πρόγραμμα δράσης της κάθε ζώνης. Εξαίρεση από τον ανωτέρω περιορισμό εφαρμογής αζωτούχων λιπασμάτων ισχύει στις παρακάτω περιπτώσεις:

α. της λίπανσης εγκατεστημένης καλλιέργειας χειμερινών κηπευτικών ή ανθοκομικών ειδών, στην οποία επιτρέπεται η ορθολογική χρήση αζωτούχων λιπασμάτων στα ήδη αναπτυχθέντα φυτά,

β. της ορθολογικής λίπανσης των καλλιεργειών υπό κάλυψη

vi.Επιτρέπεται η ορθολογική χρήση ουρίας, θειικής αμμωνίας, λιπασμάτων βραδείας αποδέσμευσης αζώτου συμπεριλαμβανομένων αυτών που περιέχουν αναστολείς - παρεμποδιστές κ.ά.

B. Οι παραγωγοί των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται στις ευπρόσβλητες ζώνες απαγορεύεται να εφαρμόζουν κτηνοτροφικά απόβλητα στο έδαφος το χρονικό διάστημα όπως ορίζεται στο πρόγραμμα δράσης της κάθε ζώνης. Εξαιρείται η λίπανση εγκατεστημένης καλλιέργειας χειμερινών κηπευτικών, ανθοκομικών ειδών και καλλιεργειών υπό κάλυψη, στις οποίες επιτρέπεται η χρήση στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων στα ήδη αναπτυχθέντα φυτά, εφόσον δεν αντίκειται στη σχετική νομοθεσία (Υγειονομική Διάταξη της Κ.Υ.Α. Υ1β/2000/95 (ΦΕΚ Β' 343)).

vii.Η αποθήκευση των στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους αποθήκευσης και χειρισμού, όπου σχηματίζουν απλές κοπροσωρούς. Η κοπροσωρός πρέπει να κατασκευάζεται σύμφωνα με τις προδιαγραφές που τίθενται από τον «Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης».

viii.Σε περίπτωση που τα απόβλητα διατηρούνται σε υγρή μορφή, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να υπάρχει δυνατότητα αποθήκευσής τους για χρονική περίοδο η οποία επαρκεί για τη χώνευσή τους και παράλληλα καλύπτει την περίοδο απαγόρευσης και την περίοδο κατά την οποία ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή παρατηρούνται έντονες βροχοπτώσεις ή χιονοπτώσεις.

2.Οι γεωργοί που διαθέτουν εκμεταλλεύσεις εντός περιοχών που έχουν καθοριστεί ως ζώνες ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης, οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις των αντίστοιχων Προγραμμάτων Δράσης.

3.Στις ευπρόσβλητες ζώνες οι παραγωγοί απαγορεύεται να εφοδιάζουν το έδαφος των γεωργικών εκτάσεων (καλλιεργούμενων και μη) με συνολική ετήσια ποσότητα αζώτου επεξεργασμένων κτηνοτροφικών αποβλήτων πάνω

από 170 κιλά/εκτάριο. Τα όρια αυτά περιλαμβάνουν το σύνολο των κτηνοτροφικών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων από τα ζώα που πιθανόν να βόσκουν στις εκτάσεις αυτές.

4. Δεν επιτρέπεται η καλλιέργεια σε απόσταση μικρότερη του ενός μέτρου από τις όχθες υδατορευμάτων και λοιπών υδάτινων όγκων.

5. Οι γεωργοί που αρδεύουν τις καλλιέργειές τους θα πρέπει να τηρούν τις διαδικασίες έγκρισης χρήσης νερού προς άρδευση. Οι γεωργοί οι οποίοι κάνουν χρήση των αρδευτικών δικτύων των Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ, ΓΟΕΒ, Τοπικές Επιτροπές Άρδευσης, Προσωρινές Διοικούσες Επιτροπές, Α.Ο.Σ.Α.Κ., Οργανισμός Κωπαΐδας) ή των Δήμων, οφείλουν να τηρούν το σχετικό κανονισμό λειτουργίας του αντίστοιχου ΟΕΒ ή Δήμου και να προσκομίζουν σχετική βεβαίωσή του σε περίπτωση που τους ζητηθεί από τις ελεγκτικές αρχές. Αν διαθέτουν ιδιωτική υδροληψία για την άρδευση των αγροτεμαχίων τους, θα πρέπει να τηρούν τις διαδικασίες του παράγωγου δικαίου του νόμου 3199/2003, για την αδειοδότηση της υδροληψίας.

6. Να μην απορρίπτει απευθείας στα υπόγεια ύδατα και στο έδαφος τις επικίνδυνες ουσίες που παρατίθενται στο παράρτημα της οδηγίας 80/68/ΕΟΚ, όπως εναρμονίστηκε με την ΚΥΑ 26857/553 ΦΕΚ 196Β/1988. Για την πρόληψη της έμμεσης ρύπανσης από τις ουσίες αυτές, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 7-11.

7. Να τηρεί τους όρους εφαρμογής των λιπασμάτων και εδαφοβελτιωτικών προϊόντων όπως αναγράφονται στις ετικέτες των σκευασμάτων ώστε να αποφεύγεται η ρύπανση των υπογείων υδάτων.

8. Να πραγματοποιεί την έκπλυση των ψεκαστικών μηχανημάτων σε απόσταση μεγαλύτερη των 30 μέτρων από γεώτρηση, τάφρο ή υδατοσυλλογή.

9. Να καθαρίζει τη βλάστηση εντός των στοιχείων των αρδευτικών και στραγγιστικών δικτύων για τη διασφάλιση της αναγκαίας παροχευτικότητας, με μηχανικά και όχι με χημικά μέσα. Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η χρήση των εγκεκριμένων για το σκοπό αυτό χημικών σκευασμάτων, εφόσον αναγράφεται στην ετικέτα τους.

10. Να καθορίσει στην εκμετάλλευση του και να σημάνει ευκρινώς χώρο συγκέντρωσης και αποκομιδής απορριμμάτων, όπου εξασφαλίζεται η συγκέντρωση όλων των ρυπογόνων στοιχείων και των συσκευασιών των αγροχημικών.

11. Να διατηρεί τις πάσης φύσεως αγροτικές εγκαταστάσεις σε καλή κατάσταση ώστε να αποτρέπεται η διαφυγή ρυπαντών προς το περιβάλλον

1.1.2 Έδαφος και αποθήκευση άνθρακα

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να μεριμνά ώστε στα αγροτεμάχια που βρίσκονται σε εδάφη με κλίση άνω του 10%, να υπάρχει φυτική κάλυψη κατά την περίοδο των βροχοπτώσεων, μέχρι την προετοιμασία του εδάφους για την επόμενη σπορά, ανάλογα με την καλλιέργεια.
2. Σε αγροτεμάχια με κλίση πάνω από 10% που κινδυνεύουν από διάβρωση, η άροση πρέπει να γίνεται κατά τις ισοϋψείς ή διαγώνια ή εναλλακτικά να δημιουργούνται σταθερές ακαλλιέργητες λωρίδες ως ζώνες ανάσχεσης, σε αποστάσεις ανάλογες με τις εδαφικές ιδιότητες και την κλίση. Επίσης η άρδευση να μη γίνεται με τη μέθοδο της κατάκλυσης.
3. Να μην καταστρέφει τις ξερολιθιές, τα αναχώματα και τα φυσικά πρηνή στα όρια των αγροτεμαχίων.
4. Ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, να επιλέξει μια ή περισσότερες από τις παρακάτω πρακτικές αναφορικά με τα υπολείμματα των καλλιεργειών:
 - i. Ενσωμάτωση στο έδαφος
 - ii. Βόσκηση της καλαμιάς
 - iii. Διατήρηση της καλαμιάς στο χωράφι κατά τη διάρκεια του χειμώνα και ενσωμάτωσή της την επόμενη καλλιεργητική περίοδο.Εκτός των περιοχών του Ευρωπαϊκού Δικτύου ΦΥΣΗ 2000 (NATURA), όπου σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η καύση της καλαμιάς, μόνο σε

εξαιρετικές περιπτώσεις και με άδεια από την οικεία Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής και τη σύμφωνη γνώμη της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, ο γεωργός μπορεί να προβεί σε καύση της καλαμιάς. Ως εξαιρετικές περιπτώσεις, λογίζονται μόνο αυτές κατά τις οποίες συντρέχουν λόγοι φυτοπροστασίας, οι οποίοι προσδιορίζονται στην έγγραφη άδεια της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

iv. Όσον αφορά στα υπολείμματα των κλαδεμάτων στις μόνιμες καλλιέργειες (δενδρώνες) συμπεριλαμβανομένων ελαιώνων και αμπελώνων, δύναται να εφαρμοσθεί η συγκέντρωση των υπολειμμάτων του κλαδέματος σε σωρό και η καύση με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την αποφυγή πυρκαγιάς.

1.1.3 Βιοποικιλότητα

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να ενσωματώνει καταλλήλως στο έδαφος τα κοκκώδη αγροχημικά τα δε δολώματα τρωκτικοκτονίας να τοποθετούνται εντός των στοών των τρωκτικών, ώστε να μην είναι ορατά. Σε κάθε περίπτωση θα εφαρμόζονται οι οδηγίες για την ορθή χρήση του φυτοπροστατευτικού προϊόντος και θα τηρούνται οι όροι και οι περιορισμοί που αναγράφονται στην ετικέτα.
2. Να μην καταστρέφει τη φυσική αυτοφυή βλάστηση στα όρια των αγροτεμαχίων και στις νησίδες εντός των αγροτεμαχίων του. Ορίζεται ελάχιστο εύρος ζώνης διατήρησης:
 - για θάμνους 0,50μ εκατέρωθεν της ρίζας του θάμνου και
 - για δένδρα η κάθετη προβολή της κώμης του δένδρου στο έδαφος.
3. Να τηρεί τα μέτρα για την προστασία και διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και για την αποφυγή της ρύπανσης ή της υποβάθμισης των οικοτόπων των ειδών, καθώς και τις επιζήμιες για τα πτηνά ενοχλήσεις, όπως προσδιορίζονται στα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα, τους Κανονισμούς Διοίκησης και Λειτουργίας και τα Σχέδια Διαχείρισης.

4. Να πραγματοποιεί το θερισμό από το κέντρο του αγροτεμαχίου προς το εξωτερικό, περιστροφικά ή σε λωρίδες εφόσον το μέγεθος του αγροτεμαχίου και τα διαθέσιμα μέσα το επιτρέπουν.
5. Να τηρεί τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης για τα αγροτεμάχια εντός των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης του Ευρωπαϊκού Δικτύου ΦΥΣΗ (NATURA) 2000 (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ).

1.1.4 Τοπίο, στοιχειώδες επίπεδο συντήρησης

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να μην καταστρέφει σημαντικά στοιχεία του αγροτικού τοπίου όπως αναβαθμίδες, τάφρους, φυτοφράκτες, υδατοσυλλογές, και δενδροστοιχίες που αποτελούνται από δένδρα με ελάχιστη διάμετρο κώμης 1 μέτρο, εντός των αγροτεμαχίων ή και στο περιθώριο αυτών. Απαγορεύεται η κοπή φυτοφρακτών και δένδρων από την 1η Μαρτίου έως την 30η Ιουνίου.

1.2. Δημόσια Υγεία και Υγεία των Ζώων και των Φυτών

1.2.1 Ασφάλεια Τροφίμων

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να τηρεί τους στοιχειώδεις κανόνες ασφάλειας των τροφίμων και των ζωοτροφών και να μη διαθέτει ή πωλεί προϊόντα επιβλαβή ή ακατάλληλα για κατανάλωση.
2. Να τηρεί Μητρώο Εισροών και Εκροών – Ημερολόγιο Εργασιών (Μ.Ε.Ε.- Η.Ε.) στην εκμετάλλευσή του, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, παραστατικά αγοράς (κυρίως για σπόρους, λιπάσματα, ζωοτροφές) και πώλησης (κυρίως προϊόντα της εκμετάλλευσης, ζωοτροφές) σύμφωνα με τα άρθρα 14, 15, 17, 18, 19 και 20 του Καν. (ΕΚ) 178/2002. Σε περίπτωση που, μέσω της ιχνηλασιμότητας των ζωικών τροφίμων, διαπιστώνεται ευθύνη του γεωργού, αυτός υποχρεούται να αποδεικνύει εγγράφως κάθε στοιχείο που έχει στη διάθεσή του για τα πρόσωπα τα οποία τον προμήθευσαν ή στα οποία διέθεσε ζώα ή ζωικά προϊόντα. Υποχρεούται,

επίσης, να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις, τα μέτρα και τις υποδείξεις των αρμοδίων αρχών. Το Μ.Ε.Ε.-Η.Ε. αποτελείται από φάκελο παραστατικών και εγγράφων, συνοδευόμενο από πίνακες όπου καταγράφονται ημερολογιακά οι εισροές και οι εκροές της εκμετάλλευσης, καθώς και οι διεξαχθείσες εργασίες και συσχετίζονται με τα αντίστοιχα παραστατικά και έγγραφα. Ως Μ.Ε.Ε.-Η.Ε., δύναται να χρησιμοποιείται το έντυπο που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙ της Υ.Α. 1791/74062/02.07.2015, το οποίο επισυνάπτεται ως συνημμένο 13 στην παρούσα εγκύκλιο, ή άλλο έντυπο, με την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνει πληροφορίες τουλάχιστον ισοδύναμες, με αυτές του εντύπου του Παραρτήματος ΙΙ της Υ.Α.

3. Απόβλητα – Αποφυγή ρύπανσης

- i. Να χειρίζεται τα απόβλητα της εκμετάλλευσης του κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην επιμολύνονται τα παραγόμενα προϊόντα.
- ii. Να διαχωρίζει σαφώς χωροταξικά τις παραγόμενες πρώτες ύλες από τα απόβλητα της εκμετάλλευσης.

4. Ζωοτροφές

- i. Να καταγράφει στο μητρώο εισροών και εκροών τυχόν χρήση χημικών σκευασμάτων κατά την παραγωγή των πρώτων υλών ζωοτροφών και να τηρεί αρχείο των ετικετών τους.
- ii. Εφόσον χρησιμοποιεί μη φαρμακευτικά πρόσθετα ζωοτροφών, να το πράττει σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία υπό τις οδηγίες του γεωπόνου της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας Περιφέρειας και να καταγράφει τις χορηγούμενες ποσότητες και τις ημερομηνίες χρήσης τους στο Μ.Ε.Ε.-Η.Ε.
- iii. Να καταγράφει στο Μ.Ε.Ε.-Η.Ε. την ποσότητα και την προέλευση των ζωοτροφών (στοιχεία πωλητή, αριθμό έγκρισης/ εγγραφής της μονάδας) που χρησιμοποιεί για τη διατροφή των ζώων της εκμετάλλευσης και να τηρεί αρχείο των αντίστοιχων παραστατικών και ετικετών.
- iv. Εφόσον χρησιμοποιεί γενετικά τροποποιημένες ζωοτροφές, να τηρεί αρχείο για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών των πιστοποιητικών, στα

οποία αναγράφονται το όνομα του γενετικά τροποποιημένου οργανισμού και ο μοναδικός ταυτοποιητής του.

- v. Σε σαφή διαχωρισμό των ζωοτροφών, ανάλογα με το είδος του ζώου για το οποίο προορίζονται και να διαχωρίζονται χωροταξικά οι φαρμακούχες από τις μη φαρμακούχες ζωοτροφές.

5. Υγεία – Πρόληψη

- i. Να χρησιμοποιεί τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, σύμφωνα με τις αναγραφόμενες σε αυτά οδηγίες, τηρώντας το Μ.Ε.Ε.-Η.Ε. Επίσης, να χρησιμοποιεί τα κτηνιατρικά φάρμακα εφαρμόζοντας κτηνιατρική συνταγή και να καταγράφει τις ημερομηνίες χορήγησης τους και την περίοδο αναμονής στο μητρώο φαρμακευτικής αγωγής της εκμετάλλευσης.
- ii. Να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή μετάδοσης ασθενειών από τα νεοεισαχθέντα ζώα της εκμετάλλευσης.
- iii. Να γνωστοποιεί στην αρμόδια κτηνιατρική υπηρεσία οποιοδήποτε κρούσμα ή ύποπτο σύμπτωμα ζωοανθρωπονόσου εκδηλωθεί στα ζώα της εκμετάλλευσής του και να πραγματοποιεί τις προβλεπόμενες ενέργειες, όπως αυτές του έχουν γνωστοποιηθεί από την αρμόδια κτηνιατρική υπηρεσία.
- iv. Να τηρεί σε αρχείο για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών, τυχόν εργαστηριακές αναλύσεις δειγμάτων από τα ζώα και τα φυτά της εκμετάλλευσης ή δειγμάτων για άλλους σκοπούς που σχετίζονται με την ανθρώπινη υγεία και την υγεία των ζώων και ελέγχους και αναφορές σχετικά με τα προϊόντα ζωικής προέλευσης της εκμετάλλευσης.
- v. Να μην στεγάζει στον ίδιο χώρο αίγες και βοοειδή και αν αυτό συμβαίνει, να πραγματοποιεί ελέγχους στις αίγες για φυματίωση.
- vi. Όταν υπάρχει πτηνοτροφική μονάδα στην εκμετάλλευση, τα παραγόμενα αυγά θα πρέπει να φυλάσσονται σε ξηρό και σκιερό μέρος και να είναι καθαρά, μακριά από μολυσματικούς παράγοντες.

6. Παραγωγή Γάλακτος

- i. Να αρμέγει χωριστά τα ζώα στα οποία εφαρμόζεται φαρμακευτική αγωγή ή εφαρμόστηκε στο παρελθόν και δεν έχει παρέλθει ο χρόνος αναμονής, καθώς και τα ζώα που δεν είναι υγιή και ειδικότερα παρουσιάζουν πυρετό,

φλεγμονές ή πληγές του μαστού, εμπύρετη εντερίτιδα με διάρροια, μόλυνση της ουρογεννητικής οδού με απέκκριμα ή οποιοδήποτε σύμπτωμα ζωοανθρωπονόσου. Το γάλα των παραπάνω ζώων δεν θα πρέπει να χορηγείται για ανθρώπινη κατανάλωση, ενώ κατά την άμελξή τους δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κοινές αμελκτικές μηχανές ή περιέκτες με τα υπόλοιπα ζώα.

- ii. Επίσης, να μη χορηγεί στην κατανάλωση νωπό αγελαδινό γάλα, αν η εκμετάλλευση του δεν είναι απαλλαγμένη ή επίσημα απαλλαγμένη φυματίωσης και βρουκέλλωσης. Τέλος, να μη χορηγεί στην κατανάλωση ή προς μεταποίηση πρόβειο ή αίγιο γάλα, εφ' όσον η εκμετάλλευση του δεν είναι απαλλαγμένη ή επίσημα απαλλαγμένη βρουκέλλωσης ή εμβολιασμένη κατ' αυτής.
- iii. Να χρησιμοποιεί κατάλληλο εξοπλισμό στην παραγωγή του γάλακτος και να διατηρεί σε καλή λειτουργική και υγειονομική κατάσταση τον εξοπλισμό αυτό.
- iv. Οι χώροι που απαιτούνται για την παραγωγή γάλακτος να είναι διαχωρισμένοι από το χώρο διαβίωσης των ζώων.
- v. Να αποθηκεύει το γάλα σε μέγιστη θερμοκρασία 8° C, εφόσον αυτό εισκομίζεται καθημερινά ή διαφορετικά σε μέγιστη θερμοκρασία 6° C.
- vi. Να διασφαλίζει ότι η κατασκευή των εγκαταστάσεων άμελξης είναι τέτοια ώστε να περιορίζεται η μόλυνση του γάλακτος και οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης του γάλακτος να προστατεύονται από τα παράσιτα. Ο εξοπλισμός άμελξης διατηρείται σε καλή κατάσταση και, εάν κρίνεται αναγκαίο, να απολυμαίνεται πριν από την άμελξη και να εξασφαλίζεται ότι οι θηλές, ο μαστός και η γύρω από αυτόν περιοχή είναι καθαρές.

7. Ιχνηλασιμότητα

Να τηρεί το Μ.Ε.Ε.-Η.Ε. κατά τρόπον ώστε να είναι ο ελεγκτής σε θέση να αντιληφθεί από πού προήλθαν οι πρώτες ύλες της εκμετάλλευσης και ποιος ήταν ο προορισμός των προϊόντων και παραπροϊόντων της εκμετάλλευσης. Στο Μ.Ε.Ε.-Η.Ε. θα πρέπει να καταγράφονται τουλάχιστον οι παρακάτω πληροφορίες:

- Όνομα και διεύθυνση προμηθευτή ή /και πελάτη,
- Φύση και ποσότητα εισροών ή / και προϊόντων που διακινήθηκαν,

- Ημερομηνία συναλλαγής.

8. Ειδοποιήσεις

- Σε περίπτωση που ο γεωργός – παραγωγός τροφίμων έχει υπόνοιες ότι τροφή που έφυγε από την εκμετάλλευσή του είναι ή ενδέχεται να είναι ανασφαλής, υποχρεούται να ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές (Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας Περιφέρειας και τον Ε.Φ.Ε.Τ.) και τους παραλήπτες των προϊόντων και να εκκινήσει διαδικασία απόσυρσής τους.
 - Σε περίπτωση που έχει υπόνοιες ότι τροφή που έχει στην κατοχή του μπορεί να είναι ανασφαλής ή επιβλαβής για κατανάλωση, υποχρεούται να ειδοποιήσει τις αρμόδιες αρχές (Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας Περιφέρειας και τον Ε.Φ.Ε.Τ.), ώστε να εκκινηθούν διαδικασίες απόσυρσης.
9. Να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις των άρθρων 4, 5, 6 και 8 του Π.Δ. 259/1998 (Α 191), όπως κάθε φορά ισχύει. Από τις κατά παρέκκλιση επιτρεπόμενες ουσίες του άρθρου 5 του Π.Δ. 259/1998 εξαιρείται η οιστραδιόλη 17Β, όπως προβλέπεται στο Π.Δ. 233/2005 (Α 281). Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όπου η χορήγηση ουσιών γίνεται για θεραπευτικούς σκοπούς υπό την ευθύνη κτηνιάτρου, ο γεωργός υποχρεούται να τηρεί τους χρόνους αναμονής και να αποδεικνύει με έγγραφα στοιχεία την τήρηση των προϋποθέσεων των άρθρων 4, 5, 6 και 8 του Π.Δ. 259/1998, όπως κάθε φορά ισχύει.

1.2.2 Ταυτοποίηση και καταγραφή των ζώων

Ο γεωργός υποχρεούται:

- Να τηρεί τις διατάξεις της οδηγίας 2008/71/ΕΚ για την αναγνώριση και την καταγραφή των χοίρων όπως αυτή ενσωματώνεται στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 297286/5.8.2005 (ΦΕΚ 1170, τ. Β΄) για τη σήμανση και καταγραφή των χοίρων.

2. Να τηρεί τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, άρθρα 4 και 7 «Θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, καθώς και την κατάργηση του κανονισμού 820/97 (ΕΚ) του Συμβουλίου».
3. Να τηρεί τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 911/2004 της Επιτροπής, άρθρα 6, 8 και 9, για την «Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα ενώτια, τα διαβατήρια και τα μητρώα εκμεταλλεύσεων».
4. Να τηρεί τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου, άρθρα 4 και 5 «Θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1782/2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΚ και 64/432/ΕΟΚ».
5. Να τηρεί τις διατάξεις της αριθμ. 263493/2004 ΚΥΑ (Β 1253) άρθρο 6 παράγραφοι Η και ΙΔ, άρθρο 7 παράγραφοι Α και Δ, άρθρα 8, και 10 «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων και του ζωικού τους κεφαλαίου σε εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

1.2.3 Ασθένειες των ζώων

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να τηρεί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 και το Παράρτημα IV του Καν. (ΕΚ) 999/2001, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει κάθε φορά. Για τις προβλεπόμενες από το ανωτέρω Παράρτημα παρεκκλίσεις, ο γεωργός λαμβάνει ειδική έγκριση από τις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές. Ο γεωργός που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει τις επιτρεπόμενες κατά παρέκκλιση ζωικές πρωτεΐνες του παραρτήματος IV του Κανονισμού (ΕΚ) 999/2001, όπως ισχύει, στην παραγωγή σύνθετων ζωοτροφών, υποβάλλει σχετική αίτηση στην οικεία Δ/νση Αγροτικής Ανάπτυξης, όπως προβλέπεται στις διατάξεις της αριθμ. 275751/2004 ΚΥΑ (Β 1276).

2. Να ενημερώνει αμέσως τις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές για οποιαδήποτε περίπτωση ζώου υπάρχει υπόνοια ότι έχει προσβληθεί από Μεταδοτική Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια (Μ.Σ.Ε.). Να απομονώνει το ύποπτο ζώο από τα υπόλοιπα ζώα της εκτροφής και να περιορίζει τα υπόλοιπα ζώα της εκτροφής, ώστε να μην έρχονται σε επαφή με ζώα άλλων εκτροφών, μέχρις ότου είναι διαθέσιμα τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων. Σε περίπτωση επιβεβαίωσης της παρουσίας Μ.Σ.Ε., να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις, τα μέτρα και τις υποδείξεις των αρμόδιων κτηνιατρικών αρχών. Υποχρεούται, επίσης, να παρέχει κάθε στοιχείο που αφορά την αγορά, πώληση, γέννηση ή μετακίνηση ζώων, καθώς και την αγορά, χρήση και διάθεση ζωοτροφών (άρθρα 11, 12 και 13 του Καν. (ΕΚ) 999/2001).
3. Να μην αγοράζει και να μην πωλεί ζώα, σπέρμα, έμβρυα και ωάρια και απογόνους πρώτης γενιάς ζώων, για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ή έχει επιβεβαιωθεί ότι έχουν προσβληθεί από Μ.Σ.Ε. Σε κάθε περίπτωση αγοράς ή πώλησης ζώων, αυτά πρέπει να συνοδεύονται από τα κατάλληλα υγειονομικά πιστοποιητικά που προβλέπονται από την ισχύουσα εθνική και κοινοτική νομοθεσία, αντίγραφα των οποίων ο γεωργός υποχρεούται να τηρεί σε αρχείο για τρία χρόνια μετά την απομάκρυνση του ζώου από την εκτροφή (άρθρο 15 του Καν. (ΕΚ) 999/2001).

1.2.4 Φυτοπροστατευτικά προϊόντα

Ο γεωργός υποχρεούται:

1. Να χρησιμοποιεί ορθά τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα. Η ορθή χρήση περιλαμβάνει:
 - α. την εφαρμογή των αρχών της ορθής πρακτικής φυτοπροστασίας, πρακτική κατά την οποία η επέμβαση με φυτοπροστατευτικά προϊόντα εφαρμόζεται σε συγκεκριμένα φυτά ή φυτικά προϊόντα, σύμφωνα με τους όρους της εγκεκριμένης χρήσης, επιλέγεται, υπολογίζεται η δοσολογία και διευθετείται ο χρόνος επέμβασης με τρόπο τέτοιο ώστε να εξασφαλίζεται

αποδεκτή αποτελεσματικότητα με την ελάχιστη αναγκαία ποσότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες και τις δυνατότητες για καλλιεργητικό και βιολογικό έλεγχο.

β. την τήρηση των όρων της άδειας για διάθεση στην αγορά και χρήση των φυτοπροστατευτικών, που θεσπίζονται σύμφωνα με το Ν. 4036/2012 και τις εφαρμοστικές του διατάξεις, και καθορίζονται στη σήμανση.

γ. την τήρηση των υποχρεώσεων που ορίζονται στο Ν. 4036/2012 και τις εφαρμοστικές του διατάξεις σχετικά με την επιθεώρηση του εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων.

1.3. Κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης για την καλή μεταχείριση των ζώων

1. Ο γεωργός, ο οποίος εκτρέφει μόσχους, να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις των άρθρων 3 και 4 του Π.Δ. 179/1998 (Α 133), οι οποίες έχουν ως εξής:

«Άρθρο 3»

1. Όλες οι νεόδμητες ή ανοικοδομηθείσες εκμεταλλεύσεις και όλες οι εκμεταλλεύσεις που τίθενται σε λειτουργία για πρώτη φορά μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος, πρέπει να πληρούν τουλάχιστον τις ακόλουθες απαιτήσεις:

— όταν οι μόσχοι σταβλίζονται ομαδικά, πρέπει να διαθέτουν ελεύθερο χώρο αρκετό ώστε να μπορούν να στρέφονται και να κατακλίνονται άνετα, εμβαδού δε τουλάχιστον $1,5m^2$ ανά μόσχο ζώντος βάρους 150 kg,

— όταν τα βοοειδή σταβλίζονται σε ατομικά διαμερίσματα ή είναι δεμένα σε χωρίσματα, τα διαμερίσματα ή τα χωρίσματα πρέπει να έχουν διάτρητα τοιχώματα και το πλάτος τους δεν πρέπει να είναι κατώτερο είτε από 90 cm ± 10, είτε από 0,80 φορές το ύψος του σημείου προσδέσεως.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν εφαρμόζονται στις εκμεταλλεύσεις με λιγότερους από έξι μόσχους.

3. Από την 1η Ιανουαρίου 1998, για όλες τις νεόδμητες ή ανακαινισμένες εκμεταλλεύσεις και για εκείνες που τίθενται σε λειτουργία μετά την ημερομηνία αυτή, ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις:

α) κανένας μόσχος δεν περιορίζεται σε ατομικό κλωβό μετά από την ηλικία των οκτώ εβδομάδων, εκτός εάν ένας κτηνίατρος πιστοποιεί ότι, λόγω της υγείας ή της συμπεριφοράς του, απαιτείται να απομονωθεί με στόχο την παροχή θεραπευτικής αγωγής. Το εύρος των ατομικών κλωβών πρέπει να ισούται τουλάχιστον προς το ύψος του μόσχου στο ακρώμιο, μετρούμενο σε όρθια θέση, το δε μήκος πρέπει να ισούται τουλάχιστον προς το μήκος του σώματος του μόσχου, μετρούμενου από την άκρη του ρύγχους έως το εξωτερικό φύμα της απόφυσης του ισχυακού οστού πολλαπλασιαζόμενο επί 1.1. Κάθε ατομικός κλωβός για τους μόσχους (εκτός των κλωβών στους οποίους απομονώνονται οι ασθενείς μόσχοι) δεν πρέπει να διαθέτει συμπαγείς τοίχους, αλλά διάτρητα τοιχώματα που να επιτρέπουν στους μόσχους να βλέπουν και να ακουμπούν τους άλλους μόσχους,

β) για τους μόσχους που εκτρέφονται ομαδικά, ο ελεύθερος χώρος που διατίθεται για κάθε μόσχο πρέπει να ισούται με $1,5 \text{ m}^2$ τουλάχιστον για κάθε μόσχο ζώντος βάρους μικρότερου των 150 κιλών ή τουλάχιστον $1,7 \text{ m}^2$ για κάθε μόσχο ζώντος βάρους ίσου ή μεγαλύτερου των 150 αλλά μικρότερου των 220 κιλών και τουλάχιστον $1,8 \text{ m}^2$ για κάθε μόσχο ζώντος βάρους ίσου ή μεγαλύτερου των 220 κιλών.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν εφαρμόζονται:

— στις εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν λιγότερους από έξι μόσχους,

— στους μόσχους που παραμένουν με την μητέρα τους προς θηλασμό.

Από τις 31 Δεκεμβρίου 2006, οι προαναφερθείσες διατάξεις εφαρμόζονται σε όλες τις εκμεταλλεύσεις.

4. Η διάρκεια χρησιμοποίησης των εγκαταστάσεων που έχουν ανεγερθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1994 και οι οποίες δεν πληρούν τις απαιτήσεις της

παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ορίζεται με απόφαση του Νομάρχη, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Κτηνιατρικής Υπηρεσίας μετά από συνεργασία με την Ζωοτεχνική Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, βάσει των αποτελεσμάτων των διενεργούμενων επιθεωρήσεων του άρθρου 5 παράγραφος 1 του παρόντος διατάγματος. Σε καμία περίπτωση ή διάρκεια αυτή δεν υπερβαίνει την 31 Δεκεμβρίου 2003.

«Άρθρο 4 του Π.Δ.179/1998 (133 Α)

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι συνθήκες εκτροφής των μόσχων να είναι σύμφωνες προς τις γενικές διατάξεις που ορίζονται στο παράρτημα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή των χώρων σταυλισμού, και ιδίως των διαμερισμάτων και του εξοπλισμού, με τα οποία ενδέχεται να έλθουν σε επαφή οι μόσχοι, δεν πρέπει να είναι επιβλαβή για τους μόσχους και πρέπει να είναι δυνατόν να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται καλά.
2. Έως ότου θεσπιστούν σχετικοί κοινοτικοί κανόνες, ο ηλεκτρικός εξοπλισμός και τα ηλεκτρικά κυκλώματα πρέπει να είναι εγκατεστημένα σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ώστε να αποφεύγονται οι ηλεκτρικές εκκενώσεις.
3. Η μόνωση, η θέρμανση και ο εξαερισμός του κτηρίου πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η κυκλοφορία του αέρα, η στάθμη κονιορτού, η θερμοκρασία, η σχετική υγρασία του αέρα και οι συγκεντρώσεις αερίων παραμένουν εντός ορίων που δεν βλάπτουν τους μόσχους.
4. Κάθε αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός που είναι απαραίτητος για την υγεία και την καλή διαβίωση των μόσχων, πρέπει να επιθεωρείται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Κάθε διαπιστωνόμενο ελάττωμα πρέπει να διορθώνεται αμέσως ή, εάν κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα

μέτρα για να προστατεύονται η υγεία και η καλή διαβίωση των μόσχων μέχρι να επισκευασθεί η βλάβη, ιδίως με τη χρησιμοποίηση εναλλακτικών μεθόδων διατροφής και με τη διατήρηση ικανοποιητικού περιβάλλοντος.

Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται σύστημα τεχνητού εξαερισμού, πρέπει να προβλέπεται κατάλληλο σύστημα αντικατάστασης για να εξασφαλίζεται επαρκής ανανέωση του αέρα ώστε να διατηρούνται η υγεία και οι καλές συνθήκες διαβίωσης των μόσχων σε περίπτωση βλάβης του συστήματος, πρέπει δε να υπάρχει σύστημα συναγερμού που να προειδοποιεί τον εκτροφέα για τη βλάβη. Το σύστημα συναγερμού πρέπει να ελέγχεται τακτικά.

5. Οι μόσχοι δεν πρέπει να είναι διαρκώς στο σκοτάδι. Για το λόγο αυτόν, για να καλύπτονται οι φυσιολογικές ανάγκες τους και οι ανάγκες συμπεριφοράς τους, θα πρέπει να προβλέπεται, ανάλογα με τις διάφορες κλιματικές συνθήκες των κρατών μελών, κατάλληλος φυσικός ή τεχνητός φωτισμός ο οποίος, στη δεύτερη περίπτωση, πρέπει να ισοδυναμεί τουλάχιστον προς τη διάρκεια φυσικού φωτισμού η οποία είναι διαθέσιμη φυσιολογικά μεταξύ 9.00 και 17.00. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει κατάλληλος (σταθερός ή κινητός) φωτισμός, επαρκούς εντάσεως, που να επιτρέπει την επιθεώρηση των μόσχων ανά πάσα στιγμή.

6. Όλοι οι ενσταυλισμένοι μόσχοι πρέπει να επιθεωρούνται από τον κάτοχο ή τον υπεύθυνο για τα ζώα τουλάχιστον δύο φορές ημερησίως και οι μόσχοι που εκτρέφονται σε εξωτερικούς χώρους πρέπει να επιθεωρούνται τουλάχιστον μία φορά ημερησίως. Οι ασθενείς ή τραυματισμένοι μόσχοι πρέπει να υποβάλλονται σε κατάλληλη αγωγή δίχως καθυστέρηση και πρέπει να λαμβάνεται κτηνιατρική συμβουλή το συντομότερο δυνατόν για κάθε μόσχο που δεν αντιδρά θετικά στη θεραπεία του κτηνοτρόφου. Ενδεχομένως, οι ασθενείς ή τραυματισμένοι μόσχοι πρέπει να απομονώνονται σε κατάλληλο χώρο με ξηρή, άνετη στρωμνή.

7. Οι χώροι σταυλισμού των μόσχων πρέπει να κατασκευάζονται έτσι ώστε κάθε μόσχος να μπορεί να ξαπλώνει, να αναπαύεται, να σηκώνεται και να καθαρίζεται χωρίς δυσκολία.

8. Οι μόσχοι δεν πρέπει να είναι δεμένοι, με εξαίρεση τους μόσχους που σταβλίζονται ομαδικά οι οποίοι είναι δυνατόν να είναι δεμένοι για περιόδους που δεν υπερβαίνουν τη μία ώρα κατά τον χρόνο ταΐσματος με γάλα ή υποκατάστατο γάλακτος. Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται σύστημα πρόσδεσης, δεν πρέπει να προκαλεί τραυματισμούς στους μόσχους και πρέπει να επιθεωρείται τακτικά και να προσαρμόζεται κατάλληλα για τη διασφάλιση μιας άνετης εφαρμογής. Κάθε σύστημα πρόσδεσης θα πρέπει να σχεδιάζεται έτσι ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος στραγγαλισμού ή τραυματισμού και να επιτρέπει στο μόσχο να κινείται σύμφωνα με την παράγραφο 7.

9. Οι χώροι, οι κλωβοί, ο εξοπλισμός και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τους μόσχους πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται κατάλληλα ώστε να προλαμβάνεται η αλληλομόλυνση και η εμφάνιση οργανισμών που είναι φορείς ασθενειών. Τα κόπρανα, τα ούρα και τα υπολείμματα τροφής θα πρέπει να απομακρύνονται όσο το δυνατό συχνότερα για να περιορίζεται η δυσσομία και να αποφεύγεται η συγκέντρωση μυγών ή τρωκτικών.

10. Το δάπεδο δεν πρέπει να είναι ολισθηρό ή ανώμαλο, ώστε να αποφεύγεται ο τραυματισμός των μόσχων, και να είναι κατασκευασμένο έτσι ώστε να μην προκαλεί τραυματισμό ούτε ταλαιπωρία στους μόσχους που στέκονται ή ξαπλώνουν σ' αυτό. Το δάπεδο πρέπει να είναι κατάλληλο για το μέγεθος και το βάρος των ζώων και να αποτελείται από ανθεκτική, επίπεδη και σταθερή επιφάνεια. Ο χώρος στον οποίο ξαπλώνουν τα ζώα πρέπει να είναι άνετος, καθαρός και κατάλληλα αποστραγγιζόμενος και να μην βλάπτει τους μόσχους. Για όλους τους μόσχους, ηλικίας κάτω των δύο εβδομάδων, πρέπει να προβλέπεται στρωμνή.

11. Όλοι οι μόσχοι πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλο σιτηρέσιο προσαρμοσμένο στην ηλικία τους, το βάρος και την συμπεριφορά καθώς και τις φυσιολογικές τους ανάγκες, έτσι ώστε να ευνοείται η καλή υγεία και η καλή διαβίωση. Για το

σκοπό αυτό, η τροφή τους πρέπει να περιλαμβάνει ικανοποιητική ποσότητα σιδήρου ώστε το επίπεδο της αιμοσφαιρίνης να φθάνει τουλάχιστον στα 4,5 mmol/l, ενώ από την ηλικία των δύο εβδομάδων πρέπει να παρέχεται σε κάθε μόσχο ένα ελάχιστο ημερήσιο σιτηρέσιο ινώδους ζωοτροφής, με την ποσότητα αυξανόμενη από 50 σε 250 g ημερησίως για μόσχους ηλικίας από 8 έως 20 εβδομάδες. Οι μόσχοι δεν πρέπει να φέρουν φίμωτρο.

12. Σε όλους τους μόσχους πρέπει να παρέχεται τροφή τουλάχιστον δύο φορές την ημέρα. Σε περίπτωση που οι μόσχοι βρίσκονται σε ομαδικούς στάβλους και δεν τρέφονται ελεύθερα (*ad libitum*) ή με αυτόματο σύστημα τροφής, όλοι οι μόσχοι της ομάδας πρέπει να λαμβάνουν τροφή την ίδια ώρα.

13. Όλοι οι μόσχοι ηλικίας άνω των δύο εβδομάδων πρέπει να μπορούν να έχουν καθημερινώς επαρκή ποσότητα κατάλληλου καθαρού νερού ή να μπορούν να ικανοποιούν τις ανάγκες τους σε υγρό πίνοντας άλλα υγρά. Εντούτοις, όταν ο καιρός είναι ζεστός ή οι μόσχοι είναι άρρωστοι, υπάρχει συνέχεια καθαρό πόσιμο νερό.

14. Η εγκατάσταση που χρησιμοποιείται για την παροχή τροφής και νερού πρέπει να σχεδιάζεται, να κατασκευάζεται, να τοποθετείται και να συντηρείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο κίνδυνος μόλυνσης της τροφής ή του νερού των μόσχων.

15. Όλοι οι μόσχοι λαμβάνουν πρωτόγαλα το συντομότερο δυνατόν μετά τη γέννηση και οπωσδήποτε εντός των πρώτων έξι ωρών της ζωής.»

2. Ο γεωργός, ο οποίος εκτρέφει χοίρους να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις των άρθρων 3 και 4 του Π.Δ. 215/2003 (Α 181), οι οποίες έχουν ως εξής:

«Άρθρο 3»

(άρθρο 3 της οδηγίας 91/630 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της οδηγίας 2001/88)

1. Όλες οι εγκαταστάσεις εκτροφής χοίρων πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες απαιτήσεις:

α) ο ελεύθερος χώρος δαπέδου που διαθέτει κάθε απογαλακτισμένος χοίρος ή χοίρος αναπαραγωγής που σταβλίζεται ομαδικά, εξαιρουμένων των μικρών θηλυκών χοίρων μετά την οχεία και των χοιρομητέρων πρέπει τουλάχιστον να είναι:

Μέχρι 10Kgr ζων βάρος 0,15 m²

Μεταξύ 10 και 20Kgr 0,20 m²

Μεταξύ 20 και 30Kgr 0,30 m²

Μεταξύ 30 και 50Kgr 0,40 m²

Μεταξύ 50 και 85Kgr 0,55 m²

Μεταξύ 85 και 110Kgr 0,65 m²

Ανω των 110Kgr 1,00 m²

β) Ο συνολικός ελεύθερος χώρος δαπέδου που διαθέτει κάθε μικρός θηλυκός χοίρος μετά την οχεία, σε περίπτωση ομαδικού σταβλισμού πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,64 m² και κάθε χοιρομητέρα σε περίπτωση ομαδικού σταβλισμού πρέπει να είναι τουλάχιστον 2,25 m². Όταν τα ζώα αυτά σταβλίζονται σε ομάδες μικρότερες των 6, ο ελεύθερος χώρος δαπέδου πρέπει να αυξάνεται κατά 10%. Όταν σταβλίζονται σε ομάδες 40 ή περισσότερων ζώων, ο ελεύθερος χώρος δαπέδου μπορεί να μειώνεται κατά 10%.

2. Οι επιφάνειες δαπέδου πρέπει να πληρούν τις εξής απαιτήσεις:

α) για μικρούς θηλυκούς χοίρους μετά την οχεία και κυοφορούσες χοιρομητέρες: ένα μέρος του χώρου που απαιτείται στην παρ. 1β) του παρόντος άρθρου, ίσο τουλάχιστον με 0,95 m² ανά μικρό θηλυκό χοίρο και τουλάχιστον με 1,3 m² ανά χοιρομητέρα, θα πρέπει να είναι συνεχές συμπαγές δάπεδο του οποίου το πολύ το 15% πρέπει να προορίζεται για τα ανοίγματα αποχέτευσης.

β) όταν χρησιμοποιούνται δοκιδωτά από σκυρόδεμα δάπεδα για χοίρους που σταβλίζονται ομαδικά:

ι) το μέγιστο πλάτος των διακένων του δαπέδου πρέπει να είναι:

- 11 mm για χοιρίδια
- 14 mm για απογαλακτισμένους χοίρους
- 18 mm για χοίρους αναπαραγωγής
- 20 mm για μικρούς θηλυκούς χοίρους μετά την οχεία και για τις χοιρομητέρες

ιι) το ελάχιστο πλάτος δοκίδας πρέπει να είναι:

- 50 mm για χοιρίδια και απογαλακτισμένους χοίρους
- 80 mm για χοίρους αναπαραγωγής, για μικρούς θηλυκούς χοίρους μετά την οχεία και χοιρομητέρες.

3. Η κατασκευή ή η μετατροπή των εγκαταστάσεων στις οποίες προσδένονται οι χοιρομητέρες και οι θηλυκοί χοίροι απαγορεύεται. Από 1.1.2006 απαγορεύεται η χρησιμοποίηση συστημάτων πρόσδεσης για χοιρομητέρες και μικρούς θηλυκούς χοίρους.

4.α) Οι χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι σταβλίζονται ομαδικά για την περίοδο που αρχίζει 4 εβδομάδες μετά την οχεία και λήγει 1 εβδομάδα πριν την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού. Ο στάβλος στον οποίο εκτρέφεται η ομάδα πρέπει να έχει πλευρές μήκους μεγαλύτερου από 2,8 m. Όταν λιγότερα από 6 ζώα σταβλίζονται ομαδικά, ο στάβλος στον οποίο εκτρέφεται η ομάδα πρέπει να έχει πλευρές μήκους μεγαλύτερου από 2,4 m.

β) Κατά παρέκκλιση των διατάξεων της ανωτέρω περιπτώσεως α) της παρούσας παραγράφου, οι χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι που εκτρέφονται σε εκμεταλλεύσεις μικρότερες των 10 χοιρομητέρων, μπορούν να παραμένουν σε ατομικές θέσεις κατά την περίοδο που προβλέπεται στην περίπτωση α) της παρούσας παραγράφου, εφόσον μπορούν να στρέφουν το σώμα τους με ευχέρεια.

1. Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων που προβλέπονται στο Παράρτημα του παρόντος Π. Δ/τος, οι χοιρομητέρες και μικροί θηλυκοί χοίροι θα πρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση σε υλικό για απασχόληση που ανταποκρίνεται

τουλάχιστον προς τις σχετικές απαιτήσεις του προαναφερόμενου παραρτήματος.

6. Οι χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι που σταβλίζονται σε ομάδες πρέπει να σιτίζονται με σύστημα που να εξασφαλίζει ότι κάθε ζώο μπορεί να έχει αρκετή τροφή, ακόμη και αν είναι παρόντα και άλλα ζώα που διεκδικούν τροφή.

7. Προκειμένου να μετριασθεί η πείνα τους και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη μασήματος, πρέπει να χορηγείται σε όλες τις κυοφορούσες χοιρομητέρες ξηράς περιόδου και τους μικρούς θηλυκούς χοίρους επαρκής ποσότητα ογκώδους τροφής ή τροφής πλούσιας σε ίνες καθώς και τροφή υψηλής θερμιδικής αξίας.

8. Οι χοίροι που σταβλίζονται ομαδικά, που είναι ιδιαίτερα επιθετικοί, έχουν υποστεί επίθεση από άλλους χοίρους ή είναι άρρωστοι ή τραυματισμένοι, μπορούν να τοποθετηθούν προσωρινά σε ατομικούς χώρους. Σε αυτή την περίπτωση ο χρησιμοποιούμενος ατομικός χώρος πρέπει να επιτρέπει στο ζώο να στρέφει το σώμα του με ευχέρεια, εφόσον αυτό δεν αντιβαίνει τις ειδικές συστάσεις του κτηνιάτρου.

9. Από 1.1.2003 οι διατάξεις που προβλέπονται στις παραγράφους, 1 περίπτωση β), 2, 4, 5 και στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 8 του παρόντος άρθρου ισχύουν για όλες τις νεόδμητες ή ανακαινισμένες ή πρωτοχρησιμοποιούμενες μετά την εν λόγω ημερομηνία εκμεταλλεύσεις. Από 1.1.2013 οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται σε όλες τις εκμεταλλεύσεις.

Οι διατάξεις που προβλέπονται στην παράγραφο 4 περίπτωση α) του παρόντος δεν εφαρμόζονται σε εκμεταλλεύσεις με λιγότερες από δέκα χοιρομητέρες.

«Άρθρο 4»

(άρθρο 4 της οδηγίας 91/630 και άρθρο 1 της οδηγίας 2001/93)

Οι συνθήκες εκτροφής των χοίρων, πρέπει να είναι σύμφωνες με τις γενικές διατάξεις του παραρτήματος του παρόντος Π. Δ/τος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι - ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

Εκτός από τις σχετικές διατάξεις του παραρτήματος του Π.Δ. 374/2001 (Α' 251) ισχύουν οι ακόλουθες απαιτήσεις.

1. Στο τμήμα του κτιρίου όπου σταυλίζονται οι χοίροι πρέπει να αποφεύγονται οι συνεχείς θόρυβοι που φθάνουν τα 85 dBA, καθώς και κάθε διαρκής ή αιφνίδιος θόρυβος.

2. Οι χοίροι πρέπει να είναι εκτεθειμένοι σε φως έντασης τουλάχιστον 40 lux επί οκτώ ώρες την ημέρα τουλάχιστον.

3. Οι εγκαταστάσεις σταυλισμού για χοίρους πρέπει να είναι κατασκευασμένες κατά τρόπο που να επιτρέπουν στα ζώα:

α) να έχουν πρόσβαση σε ένα χώρο ανάπαυσης άνετο από φυσική και θερμική άποψη καθώς και κατάλληλα αποστραγγιζόμενο και καθαρό, ο οποίος επιτρέπει την κατάκλιση όλων των ζώων συγχρόνως.

β) να αναπαύονται και να σηκώνονται χωρίς δυσκολία.

γ) να βλέπουν άλλους χοίρους ωστόσο, κατά την εβδομάδα πριν από τον αναμενόμενο χρόνο τοκετού και στη διάρκεια του τελευταίου, οι χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι μπορεί να μην έρχονται σε οπτική επαφή με άλλα ζώα του ιδίου είδους.

4. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 5, οι χοίροι πρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση σε επαρκή ποσότητα υλικών, έτσι ώστε να μπορούν να τα ψάχνουν και να τα χειρίζονται, υλικά όπως η στρωμνή, τα άχυρα, το ξύλο, το πριονίδι, το κοπρόχωμα μανιταριών, η τύρφη ή μείγμα αυτών, τα οποία δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των ζώων.

5. Τα δάπεδα πρέπει να είναι λεία, όχι όμως ολισθηρά, έτσι ώστε να αποφεύγεται ο τραυματισμός των χοίρων και να είναι σχεδιασμένα, κατασκευασμένα και διατηρημένα έτσι ώστε να μην προκαλούν τραυματισμούς ούτε τालαιπωρίες στους χοίρους. Πρέπει να είναι κατάλληλα για το μέγεθος και το βάρος των χοίρων και να αποτελούνται από ανθεκτική, επίπεδη και σταθερή επιφάνεια.

6. Σε όλους τους χοίρους πρέπει να παρέχεται τροφή τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Σε περίπτωση που οι χοίροι τρέφονται ομαδικά και όχι ελεύθερα (*ad libitum*) ή με αυτόματο σύστημα τροφογίας των ζώων μεμονωμένα, όλοι οι χοίροι της ομάδας πρέπει να λαμβάνουν τροφή την ίδια ώρα.

7. Όλοι οι χοίροι ηλικίας άνω των δύο εβδομάδων πρέπει να μπορούν να έχουν διαρκώς πρόσβαση σε επαρκή ποσότητα πόσιμου νερού.

8. Όλες οι διαδικασίες που αποτελούν επέμβαση που πραγματοποιείται για σκοπούς άλλους εκτός από θεραπευτικούς ή διαγνωστικούς ή για την αναγνώριση των χοίρων σύμφωνα με τη κείμενη νομοθεσία και έχει ως αποτέλεσμα τη βλάβη ή την απώλεια ενός ευαίσθητου μέρους του σώματος ή την αλλοίωση της δομής των οστών απαγορεύεται, με τις ακόλουθες εξαιρέσεις:

α) ομοιόμορφη μείωση των κυνοδόντων οδόντων των χοιριδίων με τρόχισμα, ή τομή εντός επτά ημερών από τη γέννησή τους, τα οποία θα πρέπει να αφήνουν μια λεία και ακέραια επιφάνεια. Οι χαυλιόδοντες των κάπρων επιτρέπεται να βραχύνονται εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για την πρόληψη του τραυματισμού άλλων ζώων ή για λόγους ασφάλειας,

β) μερική αποκοπή της ουράς,

γ) ευνουχισμός αρσενικών χοίρων με άλλα μέσα εκτός της ρήξης των ιστών,

δ) τοποθέτηση ρινικών κρίκων επιτρέπεται μόνο στα συστήματα ελεύθερης εκτροφής και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

Η αποκοπή της ουράς ή η μείωση των κυνοδόντων οδόντων δεν πραγματοποιείται σε συστηματική βάση, αλλά διενεργείται μόνον εφόσον υπάρχουν αποδείξεις ότι υπέστησαν κακώσεις οι μαστοί των χοιρομητέρων ή τα αυτιά ή οι ουρές άλλων χοίρων. Πριν από την εκτέλεση αυτών των

διαδικασιών, πρέπει να λαμβάνονται άλλα μέτρα για την πρόληψη του δαγκώματος της ουράς και άλλων ελαττωμάτων, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον και την πυκνότητα του πληθυσμού. Για το λόγο αυτό, πρέπει να τροποποιούνται οι περιβαλλοντικές συνθήκες ή τα συστήματα διαχείρισης εφόσον δεν είναι κατάλληλα. Οποιαδήποτε από τις ανωτέρω περιγραφόμενες διαδικασίες διενεργούνται μόνο από κτηνίατρο ή καταλλήλως καταρτισμένο άτομο όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 του παρόντος Π.Δ/τος με πείρα στην εκτέλεση των εφαρμοζόμενων πρακτικών, με τα κατάλληλα μέσα και με καλές συνθήκες υγιεινής. Εφόσον ο ευνουχισμός ή η αποκοπή της ουράς πραγματοποιούνται μετά από την έβδομη ημέρα από τη γέννηση, πρέπει να διενεργείται μόνο από κτηνίατρο, χρησιμοποιώντας αναισθητικό, καθώς και παρατεταμένη χορήγηση παυσίπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II – ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΟΙΡΩΝ

A. ΚΑΠΡΟΙ

Τα κελιά για τους κάπρους πρέπει να έχουν τέτοια θέση και να κατασκευάζονται με τρόπο που να επιτρέπει στους κάπρους να γυρίζουν, να ακούνε, να οσμίζονται και να βλέπουν άλλους χοίρους. Η ελεύθερη επιφάνεια του δαπέδου που πρέπει να είναι διαθέσιμη για ένα ενήλικα χοίρο πρέπει να είναι τουλάχιστον 6 m². Εφόσον τα κελιά χρησιμοποιούνται επίσης για την φυσική οχεία, η επιφάνεια του δαπέδου που πρέπει να είναι διαθέσιμη για ένα ενήλικα χοίρο πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 m² και το κελί πρέπει να είναι ελεύθερο από κάθε εμπόδιο. Από την 1^η Ιανουαρίου 2003, η ανωτέρω διάταξη θα ισχύει για κάθε νεοκατασκευασμένη ή ανακατασκευασμένη ή για πρώτη φορά χρησιμοποιούμενη μετά την εν λόγω ημερομηνία χοιροτροφική μονάδα. Από την 1^η Ιανουαρίου 2005 και μετά, η διάταξη αυτή θα εφαρμόζεται σε όλες τις χοιροτροφικές μονάδες.

B. ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΙ ΘΗΛΥΚΟΙ ΧΟΙΡΟΙ

1. Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την ελαχιστοποίηση της επιθετικής συμπεριφοράς στις ομάδες.
2. Οι κυοφορούσες χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι πρέπει, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε θεραπεία κατά των εξωτερικών και εσωτερικών παρασίτων. Εάν τα ζώα αυτά τοποθετούνται στα κελιά τοκετού πρέπει προηγουμένως να καθαρίζονται πλήρως.
3. Κατά την εβδομάδα πριν από τον αναμενόμενο χρόνο τοκετού, στις χοιρομητέρες και στους μικρούς θηλυκούς χοίρους πρέπει να παρέχεται σε επαρκή ποσότητα το κατάλληλο υλικό για την κατασκευή φωλιάς, εκτός αν αυτό είναι τεχνικώς αδύνατο για το σύστημα αποκομιδής κοπριάς που χρησιμοποιείται στη μονάδα.
4. Πίσω από τη χοιρομητέρα ή το μικρό θηλυκό χοίρο πρέπει να διατίθεται ελεύθερος χώρος για τη διευκόλυνση του φυσιολογικού ή του υποβοηθούμενου τοκετού.
5. Τα κελιά τοκετού, όπου οι χοιρομητέρες μπορούν να κινούνται ελεύθερα, πρέπει να φέρουν εξοπλισμό προστασίας των χοιριδίων, π.χ. κιγκλιδώματα.

Γ. ΧΟΙΡΙΔΙΑ

1. Ένα τμήμα του συνολικού δαπέδου πρέπει να έχει επαρκείς διαστάσεις για να παρέχει τη δυνατότητα στα ζώα να αναπαύονται συγχρόνως, να είναι αρκετά ανθεκτικό ή να καλύπτεται από χαλί, ή να έχει μια στρωμνή από άχυρο ή οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο υλικό.
2. Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται ειδικό κελί τοκετού, τα χοιρίδια πρέπει να έχουν επαρκή χώρο ώστε να μπορούν να θηλάζουν χωρίς δυσκολία.

2. Κανένα χοιρίδιο δεν πρέπει να απογαλακίζεται από τη μητέρα του πριν από την ηλικία των 28 ημερών, εκτός ή η υγεία της μητέρας ή των χοιριδίων. Εντούτοις, τα χοιρίδια μπορούν να απογαλακιστούν μέχρι επτά ημέρες νωρίτερα, εάν μετακινηθούν σε ειδικούς στεγασμένους χώρους οι οποίοι έχουν εκκενωθεί και επιμελώς καθαριστεί και απολυμανθεί πριν από την είσοδο μιας νέας ομάδας, είναι δε διαχωρισμένοι από χώρους διαβίωσης χοιρομητέρων ώστε να ελαχιστοποιηθεί η μετάδοση νόσων στα χοιρίδια.

Δ. ΑΠΟΓΑΛΑΚΤΙΣΜΕΝΑ ΧΟΙΡΙΔΙΑ ΚΑΙ ΧΟΙΡΟΙ ΠΡΟΣ ΠΑΧΥΝΣΗ.

1. Εφόσον οι χοίροι εκτρέφονται ομαδικά, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την πρόληψη συγκρούσεων που υπερβαίνουν τη φυσιολογική συμπεριφορά.
2. Οι χοίροι πρέπει να εκτρέφονται σε όσο το δυνατόν περισσότερο ομοιογενείς ομάδες. Αν πρέπει να αναμειχθούν χοίροι που δεν έχουν εξοικειωθεί μεταξύ τους, τούτο θα πρέπει να γίνεται σε όσο δυνατόν νεαρότερη ηλικία και κατά προτίμηση πριν ή μέχρι μία εβδομάδα μετά από τον απογαλακτισμό. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να παρέχονται στους χοίρους επαρκείς δυνατότητες για να διαφεύγουν και να κρύβονται από άλλους χοίρους.
3. Σε περίπτωση που παρουσιαστούν συμπτώματα σοβαρών συγκρούσεων, πρέπει να διερευνώνται αμέσως τα αίτια και να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, όπως είναι η παροχή επαρκούς στρωμνής στα ζώα, αν είναι δυνατόν, ή άλλα υλικά για διερεύνηση. Τα ζώα που κινδυνεύουν ή εκείνα που επιδεικνύουν ιδιαίτερη επιθετικότητα, πρέπει να απομονώνονται από την ομάδα.
4. Η χρήση ηρεμιστικών φαρμάκων για τη διευκόλυνση της ανάμειξης διαφόρων κατηγοριών χοίρων πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνον αφού ζητηθεί η γνώμη κτηνιάτρου.

3. Οι εκτροφείς των υπόλοιπων παραγωγικών ζώων, δηλαδή εκτός χοίρων και παχυνόμενων μόσχων, να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του άρθρου 4 του Π.Δ. 374/2001 (Α 251), οι οποίες έχουν ως εξής:

«Άρθρο 4 (άρθρο 4 της οδηγίας 98/58/Ε.Κ.)

Οι συνθήκες εκτροφής ή κατοχής των ζώων (πλην των ιχθύων, των ερπετών και των αμφιβίων) πρέπει να είναι σύμφωρες με τις διατάξεις του παραρτήματος Ι του παρόντος Διατάγματος λαμβανομένων υπόψη του είδους και του βαθμού αναπτύξεως, προσαρμογής και εξημερώσεως καθώς και των φυσιολογικών αναγκών τους και των αναγκών συμπεριφοράς τους σύμφωνα με την αποκτηθείσα εμπειρία και τις επιστημονικές γνώσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Προσωπικό

1. Η φροντίδα των ζώων ανατίθεται σε επαρκή αριθμό προσώπων με κατάλληλες ικανότητες, γνώσεις και επαγγελματικά προσόντα.

Επιθεώρηση

2. Όλα τα ζώα που ζουν περιορισμένα σε συστήματα εκτροφής, όπου η καλή διαβίωση τους εξαρτάται από την συχνή ανθρώπινη προσοχή, επιθεωρούνται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Τα ζώα που εκτρέφονται ή κατέχονται σε άλλα συστήματα, επιθεωρούνται κατά διαστήματα επαρκή για την αποφυγή κάθε ταλαιπωρίας τους.

3. Πρέπει να υπάρχει κατάλληλος φωτισμός (σταθερός ή φορητός) ώστε τα ζώα να είναι δυνατόν να επιθεωρούνται διεξοδικά ανά πάσα στιγμή.

4. Σε κάθε ζώο που φαίνεται ασθενές ή τραυματισμένο παρέχονται, χωρίς καθυστέρηση, οι κατάλληλες φροντίδες και, όταν ένα ζώο δεν αντιδρά στις φροντίδες αυτές, λαμβάνεται το συντομότερο δυνατόν η γνώμη κτηνιάτρου. Εάν χρειάζεται, τα ασθενή ή τραυματισμένα ζώα απομονώνονται σε κατάλληλους χώρους σταβλισμού με, κατά περίπτωση, στεγνή αναπνευστική στρωμνή.

Μητρώα

5. Ο κύριος ή κάτοχος των ζώων τηρεί μητρώο στο οποίο αναφέρεται κάθε ιατρική αγωγή καθώς και ο αριθμός των θανάτων που διαπιστώνονται σε κάθε επιθεώρηση. Όταν απαιτείται η καταγραφή ισοδύναμων πληροφοριών για άλλους σκοπούς, οι πληροφορίες αυτές εξυπηρετούν και τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

6. Τα μητρώα αυτά διατηρούνται επί τρία τουλάχιστον έτη και τίθενται στη διάθεση της αρμόδιας αρχής κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων ή όποτε ζητηθούν.

Ελευθερία κίνησης

7. Η ελευθερία κίνησης που χρειάζεται κάθε ζώο, ανάλογα με το είδος του και σύμφωνα με την κτηθείσα πείρα και τις επιστημονικές γνώσεις, δεν πρέπει να παρεμποδίζεται έτσι ώστε να προκαλείται περιττή ταλαιπωρία ή τραυματισμός. Όταν ένα ζώο είναι συνεχώς ή συνήθως προσδεδεμένο, αλυσοδεμένο ή περιορισμένο, πρέπει να διαθέτει τον απαιτούμενο χώρο για τις φυσιολογικές του ανάγκες και ανάγκες συμπεριφοράς του, σύμφωνα με την κτηθείσα πείρα και τις επιστημονικές γνώσεις.

Κτίρια και χώροι σταβλισμού

8. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή των χώρων σταβλισμού, ιδίως δε των διαμερισμάτων και του εξοπλισμού με τον οποίο είναι δυνατό να

έλθουν σε επαφή τα ζώα, δεν πρέπει να είναι επιβλαβή για τα ζώα και πρέπει να μπορούν να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται σχολαστικά.

9. Οι χώροι σταβλισμού και τα σημεία πρόσδεσης των ζώων πρέπει να κατασκευάζονται και να συντηρούνται κατά τρόπον ώστε να μην υπάρχουν αιχμές ή προεξοχές που είναι δυνατόν να τραυματίσουν τα ζώα.

10. Η κυκλοφορία του αέρα, το ποσοστό κονιορτού, η θερμοκρασία, η σχετική υγρασία του αέρα και οι συγκεντρώσεις αερίων, πρέπει να παραμένουν εντός ορίων που δεν βλάπτουν τα ζώα.

11. Τα ζώα που εκτρέφονται εντός κτιρίων δεν πρέπει να παραμένουν ούτε σε συνεχές σκοτάδι, ούτε να εκτίθενται χωρίς κατάλληλη διακοπή σε τεχνητό φωτισμό. Όταν ο φυσικός φωτισμός είναι ανεπαρκής για τις φυσιολογικές και ηθολογικές τους ανάγκες, πρέπει να προβλέπεται κατάλληλος τεχνητός φωτισμός.

Ζώα που δεν εκτρέφονται εντός κτιρίων

12. Τα ζώα που δεν εκτρέφονται εντός κτιρίων πρέπει, στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο και δυνατό να προστατεύονται από τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, τους θηρευτές και τους κινδύνους για την υγεία τους.

Αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός

13. Κάθε αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός που είναι αναγκαίος για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων πρέπει να επιθεωρείται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Όταν διαπιστώνονται βλάβες πρέπει να επανορθώνονται αμέσως ή, όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για να προστατεύεται η υγεία και η καλή διαβίωση των ζώων. Όταν η υγεία και η καλή διαβίωση των ζώων εξαρτώνται από σύστημα τεχνητού εξαερισμού, θα πρέπει

να προβλέπεται κατάλληλο εφεδρικό σύστημα επαρκούς ανανέωσης του αέρα για την διασφάλιση της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων σε περίπτωση βλάβης του συστήματος και σύστημα συναγερμού το οποίο να προειδοποιεί για τη βλάβη. Το σύστημα συναγερμού πρέπει να ελέγχεται τακτικά.

Σίτιση, πότισμα και χορήγηση άλλων ουσιών

14. Στα ζώα πρέπει να παρέχεται υγιεινή τροφή, κατάλληλη για την ηλικία και το είδος τους, και σε επαρκείς ποσότητες, ώστε να διατηρείται η καλή υγεία τους και να καλύπτονται οι θρεπτικές τους ανάγκες. Σε κανένα ζώο δεν πρέπει να χορηγούνται τροφές ή υγρά κατά τρόπο που μπορεί να προκαλέσει περιττή ταλαιπωρία ή βλάβη, ούτε η τροφή ή τα υγρά αυτά να περιέχουν ουσίες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν περιττή ταλαιπωρία ή βλάβη.

15. Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τροφή κατά διαστήματα ανάλογα με τις ανάγκες της φυσιολογίας τους.

16. Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νερό κατάλληλης ποσότητας και ποιότητας ή να μπορούν να ικανοποιούν τις ανάγκες τους σε υγρά με άλλους τρόπους.

17. Οι εγκαταστάσεις σίτισης και ποτίσματος πρέπει να σχεδιάζονται, να κατασκευάζονται και να τοποθετούνται κατά τρόπον ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι μόλυνσης της τροφής και του νερού, καθώς και τα αρνητικά αποτελέσματα που θα μπορούσαν να προκύψουν από τον ανταγωνισμό μεταξύ των ζώων.

18. Καμία άλλη ουσία, εκτός από τις ουσίες που χορηγούνται για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο ζωοτεχνικής αγωγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του Π.Δ.

259/98 (Α' 191) "Περί απαγορεύσεως της χρησιμοποίησεως ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-αγωνιστικών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους, περί λήψεως μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπα τους, σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 96/22 και 96/23", δεν χορηγείται στα ζώα, εκτός εάν έχει αποδειχθεί, βάσει επιστημονικών μελετών σχετικών με την καλή διαβίωση των ζώων ή βάσει της πείρας που έχει αποκτηθεί, ότι η ουσία δεν είναι επιβλαβής για την υγεία ή την καλή διαβίωση των ζώων.

Ακρωτηριασμοί

19. Έως ότου θεσπισθούν ειδικές διατάξεις για τους ακρωτηριασμούς και με την επιφύλαξη του Π.Δ. 139/95 (Α' 89) "θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των χοίρων στις εκτροφές" εφαρμόζεται η σχετική εσωτερική νομοθεσία.

Μέθοδοι εκτροφής

20. Δεν πρέπει να εφαρμόζονται φυσικές ή τεχνητές μέθοδοι εκτροφής οι οποίες προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν ταλαιπωρία ή βλάβη σε οποιοδήποτε ζώο. Η παρούσα διάταξη δεν αποκλείει τη χρήση ορισμένων μεθόδων που ενδέχεται να προκαλέσουν ελάχιστη ή στιγμιαία ταλαιπωρία ή τραυματισμό, ή να απαιτήσουν παρέμβαση η οποία δεν είναι πιθανό να προκαλέσει διαρκή βλάβη, εφόσον επιτρέπεται από την εσωτερική νομοθεσία.

21. Κανένα ζώο δεν πρέπει να περιορίζεται σε εκτροφείο εάν δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ευλόγως, βάσει του γονότυπου ή φαινοτύπου του, ότι αυτό δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία ή την καλή διαβίωσή του.»

1.4 Έλεγχοι

1.4.1 ΓΕΝΙΚΑ

Σκοπός του ελέγχου είναι η διαπίστωση της τήρησης των απαιτήσεων όλων των προτύπων που είναι εφαρμόσιμα στην εκμετάλλευση του παραγωγού και περιγράφονται στην προηγούμενη ενότητα. Περιλαμβάνουν τον έλεγχο όλων των σημείων ανά απαίτηση όπως καταγράφονται στις υποχρεώσεις των γεωργών.

Οι επιτόπιοι έλεγχοι που διενεργούνται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ διεξάγονται είτε απροειδοποίητα, είτε με προειδοποίηση που δεν υπερβαίνει τις 48 ώρες για εκμεταλλεύσεις με ζώα ή τις 14 ημέρες για εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν μόνο φυτικό κεφάλαιο. Κατά τον έλεγχο, επιθεωρούνται όλες οι σταυλικές εγκαταστάσεις και οι αποθηκευτικοί χώροι, το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου και όλα τα μητρώα και παραστατικά που υποχρεούται να τηρεί ο γεωργός, ενώ γίνεται επίσκεψη τουλάχιστον στα μισά αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης.

Ο ελεγχόμενος γεωργός ή ο νόμιμα εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του, θα πρέπει να συγκεντρώσει και να συγκρατήσει το σύνολο των ζώων του προκειμένου να ελεγχθούν, να διευκολύνει τη μετάβαση των ελεγκτών σε κάθε αγροτεμάχιο, σταύλο ή βοηθητικό χώρο που περιλαμβάνει η εκμετάλλευσή του και να απαντήσει σε κάθε σχετική ερώτηση.

Θα πρέπει επίσης να έχει στη διάθεσή του το σύνολο των μητρώων και παραστατικών που απαιτούνται στο πλαίσιο της Πολλαπλής Συμμόρφωσης, όπως αναγράφονται παρακάτω:

Μητρώο εισροών εκροών- ημερολόγιο εργασιών

Παραστατικά αγοράς γεωργικών εφοδίων (σπόρο, λιπάσματα, κλπ)- ζωοτροφών

Μητρώο φαρμακευτικής αγωγής - αρχείο συνταγών και πιθανόν εργαστηριακών αναλύσεων. Παραστατικά τήρησης του προγράμματος εκρίζωσης της βρουκέλλωσης- φυματισμού.

Μητρώο χοίροτροφικής εκμετάλλευσης – παραστατικά που υποστηρίζουν της μεταβολές του- παραστατικά αγοράς και έγκρισης ενωτίων.

Μητρώο αιγοπροβατοτροφικής εκμετάλλευσης- παραστατικά που υποστηρίζουν της μεταβολές του- παραστατικά αγοράς και έγκρισης ενωτίων- υγειονομικά πιστοποιητικά σε περίπτωση μετακίνησης των ζώων.

Χειρόγραφο μητρώο βοοτροφικής εκμετάλλευσης- παραστατικά που υποστηρίζουν της μεταβολές του- παραστατικά αγοράς και έγκρισης ενωτίων- υγειονομικά πιστοποιητικά σε περίπτωση μετακίνησης των ζώων.-διαβατήρια.

και να τα επιδεικνύει στους ελεγκτές. Οι ελεγκτές έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν αντίγραφα ή/ και φωτογραφίες τηρώντας την προστασία των προσωπικών δεδομένων, όλων των ανωτέρω όπως επίσης και από τους χώρους της εκμετάλλευσης.

Ο ελεγχόμενος λαμβάνει γνώση για τα αποτελέσματα του ελέγχου, προσθέτει τις παρατηρήσεις του στην έκθεση ελέγχου και υπογράφει υποχρεωτικά επ' αυτής. Σε περίπτωση που έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις θα του χορηγηθεί αντίγραφο και διατηρεί το δικαίωμα υποβολής ένστασης εντός δέκα εργάσιμων ημερών. Η άρνηση υπογραφής ή λήψης αντιγράφου του πρακτικού δεν αλλάζει το αποτέλεσμα του ελέγχου, ούτε αναιρεί το δικαίωμα του να υποβάλλει ένσταση επι των αποτελεσμάτων του. Σε περίπτωση μη προσέλευσης του γεωργού στον έλεγχο μετά από ειδοποίηση, άρνησης ελέγχου, μη συγκέντρωσης ή συγκράτησης των ζώων, απειλής ή χρήσης βίας κατά των ελεγκτών, μη επίδειξης μητρώων ή αρχείων και παραστατικών ή εγγράφων της εκμετάλλευσης, παρεμπόδισης ή μη διευκόλυνσης της μετάβασης και επιθεώρησης στο σύνολο των αγροτεμαχίων, των σταυλικών εγκαταστάσεων και των βοηθητικών χώρων της εκμετάλλευσης, ο γεωργός αποκλείεται από το σύνολο των ενισχύσεων που θα ελάμβανε για το έτος κατά το οποίο διεξάγεται ο έλεγχος.

Οι έλεγχοι διενεργούνται για τη διαπίστωση όλων των σημείων που περιγράφονται στα σημεία της Υποενότητας 1 και είναι εφαρμόσιμα στην εκμετάλλευση του γεωργού.

1.4.2. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

1.4.2.1 Έλεγχοι σε εκμεταλλεύσεις μόνο με φυτικό κεφάλαιο

Οι έλεγχοι σε εκμεταλλεύσεις με ζωικό κεφάλαιο περιλαμβάνουν τη διαπίστωση των απαιτήσεων ως προς τα εξής:

Ελέγχεται η ορθή εφαρμογή των λιπασμάτων και των κτηνοτροφικών αποβλήτων ως προς τις αποστάσεις από τα ύδατα (επιφανειακά ή/και υπόγεια) καθώς και οι καλλιεργητικές εργασίες (άροση, διαχείριση υπολειμμάτων) λαμβάνοντας υπόψη και την κλίση των εκτάσεων. Επιπρόσθετα, ελέγχετε ο χρόνος και η ποσότητα εφαρμογής τους για τη διαπίστωση της τήρησης του προγράμματος δράσης σε ευπρόσβλητες ζώνες.

Επιθεωρείτε η διατήρηση και η συντήρηση των αναβαθμίδων, φυτοφρακτών, δεντροστοιχιών, υδατοσυλλογών, τάφρων και της αυτοφυής βλάστησης στα όρια των αγροτεμαχίων και σε νησίδες εντός τους.

Ελέγχεται η ορθή χρήση των φυτοπροστατευτικών τόσο ως προς την ορθή εφαρμογή τους ανάλογα με την περιοχή και την καλλιέργεια όσο και των οδηγιών χρήσης τους και την καταλληλότητα του εξοπλισμού.

Ελέγχετε η τήρηση και η ενημέρωση του μητρώου εισροών εκροών και του ημερολογίου εργασιών ως προς τις εγγραφές του και τα παραστατικά που τις υποστηρίζουν.

1.4.2.2 Έλεγχοι σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Οι έλεγχοι σε εκμεταλλεύσεις με ζωικό κεφάλαιο περιλαμβάνουν τη διαπίστωση των απαιτήσεων ως προς τα εξής:

A. της σήμανσης και καταγραφής των ζώων: ελέγχεται αν όλα τα ζώα τηρούν την απαίτηση της σήμανσης σύμφωνα με το είδος και όπως ορίζονται στη σχετική νομοθεσία. Στη συνέχεια γίνεται αντιπαραβολή με τα

μητρώα της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Ενδεικτικά αναφέρεται η διαδικασία ελέγχου σε εκμετάλλευση με βοοειδή : ελέγχεται αν όλα τα βοοειδή ηλικίας περίπου άνω του μήνα φέρουν δύο ενώτια, έχουν καταγραφεί βάσει του αριθμού του ενωτίου τους στο Χ.Μ.Ε., έχουν δηλωθεί με ορθά στοιχεία στην Κ.Β.Δ. και συνοδεύονται από διαβατήριο. Επιπλέον, ελέγχεται το εμπρόθεσμο της κοινοποίησης των μεταβολών στην αρμόδια κτηνιατρική αρχή για τις εξόδους των ζώων (θάνατος, πώληση, σφαγή) εντός 7 ημερών και των γεννήσεων εντός 27 ημερών.

Β. διαχείρισης και καλής μεταχείρισης των ζώων :ελέγχονται οι χώροι των σταυλικών εγκαταστάσεων που διαβιούν τα ζώα για διαπίστωση της καταλληλότητας τους (υλικά, εξοπλισμός, κτλ) και της ελευθερίας κίνησης τους, τις συνθήκες υγιεινής και το μικροκλίμα εντός, την παροχή των αναγκαίων φροντίδων. Επιπλέον, ελέγχονται οι ειδικές απαιτήσεις για τη διαβίωση των μόσχων και των χοίρων όπως περιγράφονται στην υποενότητα **1** ιδιαίτερα ως προς τις διαστάσεις των χώρων εκτροφής και την επάρκεια τους αντίστοιχα με τις ανάγκες του κάθε είδους ζώου.

Γ. ασφάλεια τροφίμων: ελέγχεται ο χώρος άμελης ως προς την υγιεινή και την καταλληλότητα του εξοπλισμού. Θα πρέπει να είναι διαχωρισμένος από το χώρο διαβίωσης των ζώων, ώστε να αποφεύγετε ο κίνδυνος μόλυνσεων. Σε περιπτώσεις παραγωγής γάλακτος ελέγχεται η τήρηση του προγράμματος κατά της βρουκέλωσης και του φυματισμού των ζώων. Ζητούνται τα δελτία εμβολιασμού ή/και ορολογικού ελέγχου σύμφωνα με την υπ. αριθ. 3339/117339 Υ.Α (ΦΕΚ 3589Β'/04-11-2016). Η ύπαρξη μητρώου φαρμακευτικής αγωγής και κτηνιατρικών συνταγών που υποστηρίζουν τις εγγραφές του. Καθώς επίσης και ο χώρος αποθήκευσης των ζωοτροφών και η καταγραφή τους στο μητρώο εισροών εκροών.

Δ. μέτρα κατά της νιτρορύπανσης-χώρος αποθήκευσης κόπρου: επιθεωρείτε ο χώρος αποθήκευσης της κόπρου για τη διαπίστωση των όρων κατασκευής της σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ΚΟΓΠ, σχετικά με τις διαστάσεις και τη θέση της. Υπολογίζεται η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων από τα ζώα της εκμετάλλευσης και αντιπαραβάλλεται με την

ογκοχωρητικότητα του χώρου όπως προκύπτει από υπολογισμό των διαστάσεων της.

Για τον τελικό καθορισμό των κυρώσεων που επιβάλλονται στις ενισχύσεις λόγω Πολλαπλής Συμμόρφωσης, εκτός από τα αποτελέσματα των δικών του ελέγχων, ο ΟΠΕΚΕΠΕ λαμβάνει υπ' όψιν τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργούν οι ΔΑΟΚ για τη σήμανση και καταγραφή ζωικού κεφαλαίου και άλλες απαιτήσεις, τις κοινοποιήσεις των ΤΟΕΒ για γεωργούς που δε συμμορφώνονται με τους κανονισμούς άρδευσης και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για γεωργούς που καίνε την καλαμιά, καθώς και τα αποτελέσματα εργαστηριακών ελέγχων για υπολείμματα φυτοπροστατευτικών και κτηνιατρικών φαρμάκων.

ΣΤ. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 2:

Γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (Πρασίνισμα)

Οι παρακάτω πρακτικές πρέπει να εφαρμόζονται από γεωργούς που ενεργοποιούν Δικαιώματα Βασικής Ενίσχυσης και δεν εμπίπτουν στο καθεστώς των μικροκαλλιεργητών (γεωργοί με ενισχύσεις λιγότερες από 1.250 ευρώ ανά έτος), με την επιφύλαξη των αναφερόμενων εξαιρέσεων.

2.1 Περιοχές Οικολογικής Εστίασης

Ο γεωργός υποχρεούται, εφ' όσον η αρόσιμη γη της εκμετάλλευσης του καλύπτει περισσότερα από 15 εκτάρια, μια έκταση αντιστοιχούσα τουλάχιστον στο 5 % της αρόσιμης γης της εκμετάλλευσης, να αποτελεί περιοχή οικολογικής εστίασης, δηλαδή να αντιστοιχεί σε γη υπό αγρανάπαυση ή/και εκτάσεις με καλλιέργεια ψυχανθών ή/και δενδροστοιχίες ή/και συστάδες δένδρων με αλληλεπικαλυπτόμενες κόμες και θαμνώνες ή/και χαντάκια και γενικότερα ανοικτά υδατορρέυματα με σκοπό τη στράγγιση ή την άρδευση, εξαιρουμένων των καναλιών που κατασκευάζονται από σκυρόδεμα ή/και ακαλλιέργητο περιθώριο ενός μέτρου κατά μήκος των υδάτινων όγκων. Εκτός της γης υπό αγρανάπαυση και των εκτάσεων με καλλιέργεια ψυχανθών, οι υπόλοιπες Περιοχές Οικολογικής Εστίασης, μπορούν να γειτνιάζουν με την αρόσιμη γη της εκμετάλλευσης, όντας εφαπτόμενες στα αρόσιμα αγροτεμάχιά της. Σε γη υπό αγρανάπαυση και εκτάσεις με καλλιέργεια ψυχανθών που δηλώνονται ως Περιοχές Οικολογικής Εστίασης, απαγορεύεται η χρήση προϊόντων φυτοπροστασίας.

2.2 Διαφοροποίηση καλλιεργειών

Εφ' όσον η αρόσιμη γη της εκμετάλλευσης, καλύπτει έκταση μεταξύ 10 και 30 εκταρίων και δεν καλλιεργείται εξ ολοκλήρου με καλλιέργειες κάτω από το νερό για σημαντικό μέρος του έτους ή για σημαντικό μέρος του κύκλου καλλιέργειας,

πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον δύο διαφορετικές καλλιέργειες σε αυτή την αρόσιμη γη. Η κύρια καλλιέργεια δεν πρέπει να καλύπτει περισσότερο από το 75 % αυτής της αρόσιμης γης. Εφ' όσον η αρόσιμη γη της εκμετάλλευσης καλύπτει έκταση πάνω από 30 εκτάρια και δεν καλλιεργείται εξ ολοκλήρου με καλλιέργειες κάτω από το νερό για σημαντικό μέρος του έτους ή για σημαντικό μέρος του κύκλου καλλιέργειας, πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον τρεις διαφορετικές καλλιέργειες σε αυτή την αρόσιμη γη. Η κύρια καλλιέργεια δεν πρέπει να καλύπτει πάνω από το 75 % αυτής της αρόσιμης γης και οι δύο κύριες καλλιέργειες δεν πρέπει να καλύπτουν από κοινού πάνω από το 95 % αυτής της αρόσιμης γης. Με την επιφύλαξη του αριθμού των καλλιεργειών που απαιτούνται σύμφωνα με τις δύο ανωτέρω υποπαραγράφους, τα ανώτατα όρια που ορίζονται σε αυτές δεν εφαρμόζονται στις εκμεταλλεύσεις όπου αγρωστώδη ή λοιπά ποώδη κτηνοτροφικά φυτά ή γη υπό αγρανάπαυση ή καλλιέργειες κάτω από το νερό για σημαντικό μέρος του έτους ή για σημαντικό μέρος του κύκλου καλλιέργειας καλύπτουν άνω του 75 % της αρόσιμης γης. Στην περίπτωση αυτή, η κύρια καλλιέργεια στην υπόλοιπη αρόσιμη έκταση δεν πρέπει να καλύπτει άνω του 75 % της υπόλοιπης αυτής αρόσιμης γης, εκτός εάν η υπόλοιπη αυτή έκταση καλύπτεται από αγρωστώδη ή λοιπά ποώδη κτηνοτροφικά φυτά ή γη υπό αγρανάπαυση.

2.3 Μόνιμοι βοσκότοποι

Εφ' όσον στην εκμετάλλευση περιλαμβάνονται εκτάσεις μόνιμων βοσκότοπων που βρίσκονται εντός των περιοχών του Δικτύου Φύση 2000 (Natura), δεν επιτρέπεται η άροση των βοσκοτόπων αυτών, καθώς και η μετατροπή της γεωργικής τους χρήσης ως μόνιμοι βοσκότοποι.

Εξαιρέσεις:

1. Οι προαναφερόμενες υποχρεώσεις δεν απαιτείται να εφαρμόζονται για το τμήμα της εκμετάλλευσης που χρησιμοποιείται για βιολογική παραγωγή και εφ'

όσον ο γεωργός συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 29, παράγραφος 1 του Καν. (ΕΚ) 834/2007 όσον αφορά τη βιολογική γεωργία.

2. Όταν ποσοστό μεγαλύτερο του 75 % της επιλέξιμης γεωργικής έκτασης αποτελεί μόνιμο βοσκότοπο, χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγρωστωδών ή λοιπών ποωδών κτηνοτροφικών φυτών (λόλιουμ ή κοφτολίβαδα) ή καλλιεργείται με καλλιέργειες κάτω από νερό για σημαντικό μέρος του έτους ή για σημαντικό μέρος του κύκλου καλλιέργειας ή υπόκειται σε συνδυασμό των εν λόγω χρήσεων, δεν ισχύουν οι υποχρεώσεις των παραγράφων Α και Β.
3. Όταν ποσοστό μεγαλύτερο του 75 % της αρόσιμης γης χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγρωστωδών ή λοιπών ποωδών κτηνοτροφικών φυτών (λόλιουμ ή κοφτολίβαδα), ως γη υπό αγρανάπαυση, καλλιεργείται με καλλιέργειες ψυχανθών ή υπόκειται σε συνδυασμό των εν λόγω χρήσεων, δεν ισχύουν οι υποχρεώσεις των παραγράφων Α και Β.
4. Όταν ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % των εκτάσεων αρόσιμης γης που δηλώνεται στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του τρέχοντος έτους, δεν έχει δηλωθεί στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του προηγούμενου έτους και εφόσον όλη η αρόσιμη γη καλλιεργείται με διαφορετική καλλιέργεια από εκείνη του προηγούμενου έτους, δεν ισχύουν οι υποχρεώσεις της παραγράφου Β.

Διευκρίνιση:

Για την κάλυψη των υποχρεώσεων της παραγράφου Β, ως «καλλιέργεια» νοείται αδιακρίτως:

- α) η καλλιέργεια οποιουδήποτε εκ των διαφορετικών γενών που ορίζονται στη βοτανική ταξινόμηση των καλλιεργειών
- β) η καλλιέργεια οποιουδήποτε εκ των ειδών στην περίπτωση των Brassicaceae, Solanaceae και Cucurbitaceae,
- γ) η γη υπό αγρανάπαυση
- δ) τα αγρωστώδη ή άλλα ποώδη κτηνοτροφικά φυτά.

Οι χειμερινές και οι εαρινές καλλιέργειες θεωρούνται διαφορετικές ακόμη και εάν ανήκουν στο ίδιο γένος. Η όλυρα θεωρείται χωριστή καλλιέργεια από τις καλλιέργειες που ανήκουν στο ίδιο γένος.

2.4 Έλεγχοι

Οι έλεγχοι τήρησης των υποχρεώσεων των Γεωργικών πρακτικών επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (Πρασίνισμα) διενεργούνται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Οι έλεγχοι διακρίνονται σε ελέγχους με τη μέθοδο της τηλεπισκόπησης αλλά και σε φυσικούς επιτόπιους και διοικητικούς ελέγχους. Οι έλεγχοι στοχεύουν στη διαπίστωση τήρησης των υποχρεώσεων τόσο από τους υπόχρεους πρασινίσματος όσο και από τους εξαιρούμενους.

2.4.1 Έλεγχοι της διαφοροποίησης των καλλιεργειών και των περιοχών οικολογικής εστίασης (EFA's) .

Στόχος του ελέγχου είναι η διαπίστωση του πλήθους των ομάδων καλλιεργειών αν κατηγορία αλλά και του ποσοστού που αυτές καταλαμβάνουν. Την τήρηση του κανόνα δηλαδή του 75% και 95% και 5% περιοχών οικολογικής εστίασης. Επιπλέον, ελέγχεται το η ομάδα καλλιέργειας, το γένος και το είδος της καλλιέργειας όπου αυτό απαιτείται.

Ο έλεγχος των περιοχών οικολογικών εστίασης όταν δηλώνονται εκτάσεις χωρίς χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων επιπρόσθετα ελέγχονται και μέσω του μητρώου εισροών εκροών που διατηρεί ο γεωργός. Στις περιπτώσεις δήλωσης σταθερών στοιχείων όπως περιγράφονται στο σημείο 2.1 ελέγχεται η ύπαρξη τους αλλά και η επιλεξιμότητάς τους. Ενδεικτικά αναφέρεται η μέτρηση του μήκους ή μη ύπαρξη σκουπιδιών.

2.4.2 Έλεγχοι τήρησης μόνιμων βοσκοτόπων

Οι έλεγχοι διενεργούνται για τη διαπίστωση άρσης των βοσκοτόπων αυτών, καθώς και τη μετατροπή της γεωργικής τους χρήσης ως μόνιμοι βοσκότοποι. Σε περίπτωση διαπίστωσης μιας εκ των ανωτέρω τότε η έκταση που επηρεάζεται αφαιρείται από την επιλέξιμη έκταση του βοσκοτόπου.

2.4.3 Έλεγχοι εξαιρουμένων των υποχρεώσεων

Για τους πληθυσμούς που πληρούν τα κριτήρια εξαίρεσης από τις υποχρεώσεις τήρησης τους πρασινίσματος, όπως περιγράφονται στις ανωτέρω παραγράφους διενεργούνται έλεγχοι εξακρίβωσης των εξαιρέσεων. Οι έλεγχοι πέραν της τηλεπισκόπησης, αφορούν επιπλέον στους εξαιρούμενους λόγω τήρησης του Καν.(ΕΚ) 834/2007 «Βιολογικές καλλιέργειες» και σε διοικητικούς. Συγκεκριμένα, ζητείται και ελέγχεται η ύπαρξη και η πληρότητα της βεβαίωσης συμμόρφωσης του γεωργού με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 29, παράγραφος 1 του Καν. (ΕΚ) 834/2007 όσον αφορά τη βιολογική γεωργία.

Ζ. ΣΥΝΟΨΗ

Στο πλαίσιο της διδακτικής ενότητας έγινε η παρουσίαση των υποχρεώσεων της Πολλαπλής Συμμόρφωσης που διέπουν τους γεωργούς που λαμβάνουν ενισχύσεις από τα Ευρωπαϊκά Γεωργικά Ταμεία Εγγυήσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης. Οι εν λόγω απαιτήσεις καλύπτουν τους τομείς του Περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής και της καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης, της δημόσιας υγείας, της υγείας των ζώων και των φυτών και της καλής μεταχείρισης των ζώων. Επίσης, έγινε ανάλυση των απαιτήσεων που πρέπει να τηρούνται ανά κατηγορία εκμετάλλευσης για τη χορήγηση της Πράσινης Ενίσχυσης, όσον αφορά τη διαφοροποίηση των καλλιεργειών, τη διατήρηση περιοχής οικολογικής εστίασης και την προστασία των περιβαλλοντικά ευαίσθητων μόνιμων βοσκότοπων.

Η. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 1791/74062/02.07.2015 για την «Εφαρμογή του καθεστώτος της Πολλαπλής Συμμόρφωσης σε εκτέλεση του κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου και τους κανονισμούς 640/2014 και 809/2014 της Επιτροπής» (Φ.Ε.Κ. 1468, τ. Β').

- http://www.minagric.gr/images/stories/agropol/Greek/Agro_pol/KAP/fek1468_polaplis2015.pdf
- Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 1195/45928/26.4.2017 (ΦΕΚ 1491, τ. Β').
- http://www.et.gr/idsnph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wEsrjP0JAlxBXdtvSoClrL8JfWk9tSupxYtiDow6HITEJlnJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnslAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtRwNLs8nqRZECUmwuYQaNbHfyBTPkhsX3y_3-bziOuDQ
- Υπουργική Απόφαση με αριθ. 104/7056 (ΦΕΚ 147 / τ. Β' /2015): Εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. (βλ. άρθρα 26 – 29)
- http://www.minagric.gr/images/stories/agropol/Greek/Agropol/KAP/YA_AMESSES.pdf
- Υπουργική Απόφαση με αριθ. 1152/77796 (ΦΕΚ 2223/ τ. Β'/2018).
- Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθ. 38552/265/3.05.2019 .
- http://www.et.gr/idsnph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wG3UHK-ZeQumndtvSoClrL8VcYaROL9Gu-4ndCieBbLVuJlnJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRjQZnslAdk8Lv_e6czmhEembNmZCMxLMtRvruYvfvJZYwCKv101EL5n5sHXhYPK5ITkqhOS9DazQ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Περιοχές σε ευπρόσβλητες ζώνες (ZEN) και περίοδοι απαγόρευσης Λίπανσης & Μειωμένων Εισροών Αζώτου

ZEN	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΖΩΤΟΥ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΖΩΤΟΥ
ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΤΑΜΟΥ ΕΒΡΟΥ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Φεβρουαρίου έως 29η Φεβρουαρίου
ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΤΑΜΟΥ ΕΒΡΟΥ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Φεβρουαρίου έως 31η Μαρτίου
ΠΕΔΙΑΔΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΑ ΛΙΜΝΗΣ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Σεπτεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου και 1η Φεβρουαρίου έως 29η Φεβρουαρίου
ΛΑΠ ΑΓΓΙΤΗ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΛΕΚΑΝΗ ΣΤΡΥΜΟΝΑ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Οκτωβρίου έως 30η Νοεμβρίου και 1η Μαρτίου έως 31η Μαρτίου.
ΚΑΜΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΠΕΛΛΑΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΕΠΑΝΟΜΗ – ΜΟΥΔΑΝΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Φεβρουαρίου έως 29η Φεβρουαρίου
ΠΕΔΙΑΔΑ ΑΡΤΑΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου και 1η Φεβρουαρίου έως 31η Μαρτίου
ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΑΛΜΥΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΑΡΤΑΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Φεβρουαρίου έως 29η Φεβρουαρίου
ΑΤΑΛΑΝΤΗ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΚΩΠΑΪΔΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΛΑΠ ΑΣΩΠΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΛΑΡΙΣΣΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Φεβρουαρίου έως 29η Φεβρουαρίου
ΛΕΚΑΝΗ ΠΗΝΕΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Οκτωβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΒΟΡΕΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΑΡΓΟΛΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ

ΑΣΤΡΟΣ-ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΛΕΩΝΙΔΙΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΠΑΜΙΣΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΦΙΛΙΑΤΡΑ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου και για νέες φυτεύσεις μόνο 1 ^η Μαρτίου έως 30 ^η Απριλίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου και 1η Φεβρουαρίου έως 30η Απριλίου
ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΜΕΣΟΓΑΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Οκτωβρίου έως 30η Νοεμβρίου
ΜΕΓΑΡΑ ΑΛΕΠΟΧΩΡΙ ΑΤΤΙΚΗΣ	1 ^η Σεπτεμβρίου έως 30 ^η Σεπτεμβρίου και 1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Αυγούστου έως 31 ^η Αυγούστου
ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	ΚΑΜΙΑ
ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΣ - ΜΕΣΣΑΡΑΣ	1η Δεκεμβρίου έως 31η Ιανουαρίου	1η Νοεμβρίου έως 30η Νοεμβρίου

